

Kedves Órák

SZÉPIRODALMI, GAZDASÁGI ÉS ISMERETTERJESZTŐ
KÉPES HETILAP.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

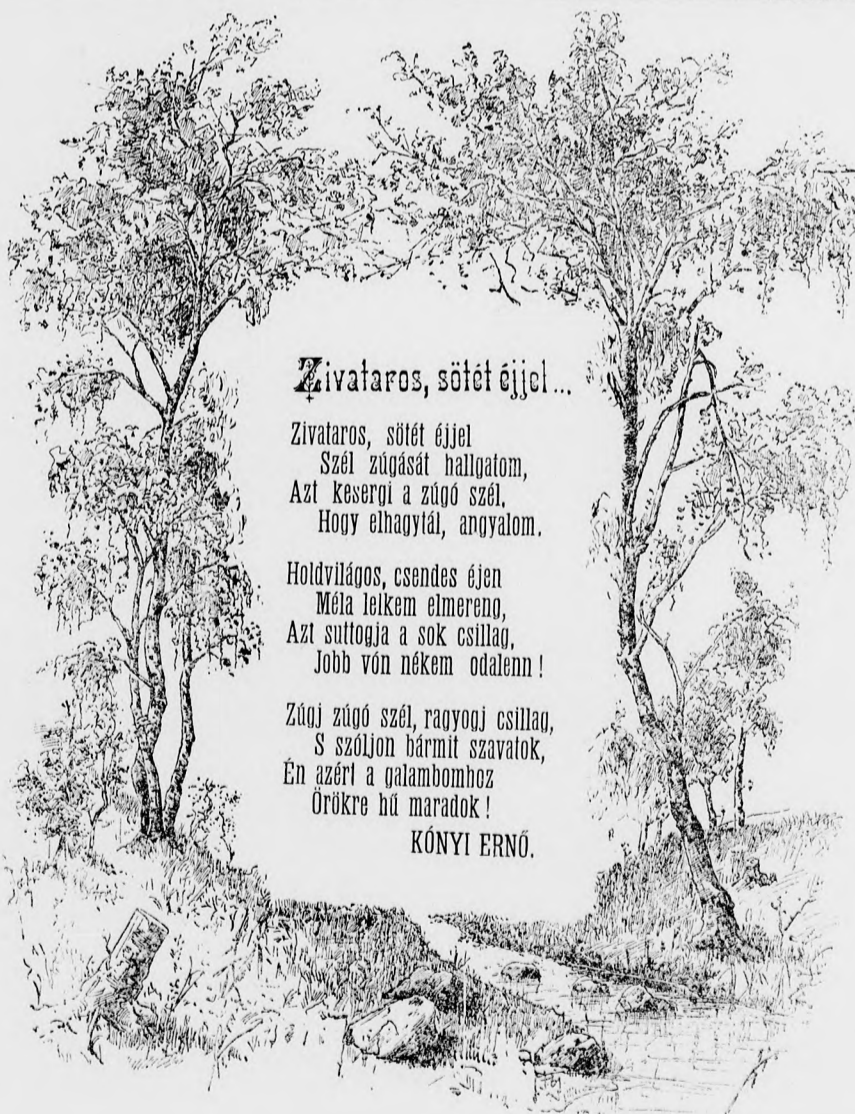
BUDAPEST,
VII. ker., Károly-körút 9. szám.
Ide intézendők az előfizetések, legzélszerűbben posta-
utalvánnyal, levelek, reklamációk stb.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

FARAGÓ SIMON.

Előfizetési árak

a regénymelléklettel együtt:
Egész évre **12 korona.** Félévre **6 korona.**
Negyedévre **3 korona.**

Zivataros, sötét éjjel...

Zivataros, sötét éjjel
Szél zúgását hallgatom,
Azt kesergi a zúgó szél,
Hogy elhagytál, angyalom.

Holdvilágos, csendes éjen
Méla lelkem elmereng,
Azt suttozza a sok csillag,
Jobb vón nekem odalenn!

Zúj zúgó szél, ragyogj csillag,
S szóljon bármit szavatok,
En azért a galambomhoz
Örökre hű maradok!

KÓNYI ERNŐ.

Mikor a lelkek szövetkeznek...

Kedves gyermekem, nekünk tehát örökre válnunk kell, de e válás reád nézve azért sem lehet büntetés, hanem jutalom, mert míg én élek, bőkezűen fogok rólad gondoskodni, ha pedig előbb találnék meghalni náladnál, úgy fogok intézkedni, hogy anyagilag úgy légy ellátva, hogy többé senkire se szorulj és oly életet folytathass, aminőt legjobbnak fogsz találni. A gróf merően a Juliska szemébe nézett.

A leány kezdetben, mintha valami halált okozható göres szoritotta volna meg torkát, egyetlen szót se tudott ajkairól kiereszteni. Valamivel később azonban fuldokló zokogás közepette csak ennyit tudott válaszolni:

— Nekem e világon többé nem kell semmi! Csak arra kérem méltóságodat, hogy ha meghalok, legyen kegyes, ha képes lesz szülőimet, úgy ahogy megvigasztalni és ígérje meg még azt is, hogy azokkal együtt, akik szerettek, kikísér a temetőbe.

A gróf hirtelen felállott ülőhelyéből és szinte könnyező szemekkel a leányt keblére emelte s e szavakkal kérte meg, kísérje most haza udvarába.

— Juliskám, ha te azt hitted, hogy nélkülöd tovább tudnék élni és más nő oldala mellett keresnék földi örömet és boldogságot, nagyon csalatkoztál. Mióta megismertelek, irányomban tanúsított magaviseleted minden szavad és teted igazolta, hogy te mást még sohasem szerettél és sohasem fogsz szeretni, csak engem, én se szégyenlem bevallani, hogy az első percztől fogva, mikor először találkoztunk, olyan helyet foglaltál el szívemben, amelyet én kívül sohasem lettem volna képes máznak átengedni, ami igaz szeretetünk nem e földről való, ami egyesülésünk az égben köttetett, én mint igaz hívő, nem tartozom azon előítéletes emberek közé, akik rangban, czimekben vagy gazdagságban keresik a földi boldogságot. Nekem ártatlan, tiszta és szerető szív kellett, és ezt benned feltaláltam, azért ezennel kinyilatkoztatom, hogy ha most már te nem akarsz boldogtalanná tenni, az oltár elé fogsz kísérni és megosztasz velem örömet és bánatot, mert hogy igaz és hű leszesz hozzám, abban sohasem kételkedtem és esküvőnk után sem fogok kételkedni.

E szavak után, ha Alfonz Juliskát karjaiba nem fogta volna, a boldogságtól talán összeroskadt volna.

Amint a kastélyba hazaérkeztek, a grófnak első dolga volt, hogy a leány szüleit magához hívassa, mikor azok megjelentek, és urokat és leányukat még mindig nagyon is feltűnő és alig megmagyarázható arckifejezéssel egymás mellett ülve, szemlélték, a bizonytalanságukban remegve állottak meg előttük, és Nádý sokkal zavartabb volt, hogysen nyilatkozni tudott volna.

Juliska előbb egy fürkésző tekintetet vetett anyjára, atyjára és végül a grófra s azután hirtelen felkelve székéről, e szavakkal rohant anyja elé:

— Engedjétek meg, hogy nektek Alfonz grófot, mint Isten és ember előtt szeretettel és esküvel bevallott vőlegényemet mutassam be. — E szavak után előbb anyját karolta át és össze-vissza csókolta, aztán atyjával ugyanezt cselekedte.

Most a gróf állott fel helyéről, az öreg házaspár felé közeledett, azután mindkettőt átölelve és homlokon csókolva, a belső meghatottságtól még csak ennyit tudott mondani:

— Kedves örömszülőim! Az Isten, én és Juliska úgy akartuk, hogy mint szerető férj és nő úgy az életben, mint a halálban egyesüljünk és többé sohasem váljunk el egymástól. Szükségem van néhány napi rendelkezésre és intézkedésre és hogy azt minden hiány nélkül bevégezhessem, csak rövid időre van szükségem, hogy hitemhez és vallásomhoz minden formáiban és szabályaiban alkalmazottan szeretett menyasszonyomat az oltár elé kíséressen.

Az örömszülők a hallottaktól szívükben és lelkükben nem kevésbé megzavarodottan hirtelenében egyetlen szóval sem tudtak válaszolni, de mert földes urokat és grófjukat úgy ismerték, mint akiről senkisémondhatta, hogy valaha életében hazudott volna, csendesen térdükre ereszkedtek s mindenekelőtt hálás imában köszönetet rebegettek, a mindenek Urának. Mikor a térdeplésből felkeltek, az öreg Nádý, miután könyje megereedt, csak ennyit mondott:

— Az Isten áldása legyen mindnyájunkon.

S miután a gróftól meleg kézzorítással leányuktól szerető atyai és anyai csókkal elbúcsúztak, most már egészen nyugodt kebellet, boldogan tértek vissza otthonukba.

Az esketést régi kedves barátja és bizalmasa, a homoródi lelkész végezte, a lakomára pedig következők voltak hivatalosak: kedves katomatisztbarátja nejével; testvére és sógora: a lelkész; a jegyző; atyjának nyugalmazott öreg, hű udvarbírája; az ő tisztjei az erdészszel együtt s ami magától értetődik, az örömszülők.

A lakoma végeztével három hintó már befogva állott az udvaron, az egyikben sógora és testvére mentek az ősi kastélyba, a másodikban pedig Alfonz gróf és neje Juliska, Budapestre, hogy onnan azonnal a vasuton tovább utazzanak kapitánybarátjának a Komó-partjain számukra berendezett villájába, aki a harmadik hintón kísérte őket.

Fölösleges mondanunk, hogy boldogabb és elégedettebb házaspárt, irigylendőbb családi életet, erényeiben gazdagabb, felebaráti szeretetben kiválóbb, szegények és gazdagok által szeretettebb férjet és nőt még a költők fantáziája sem birt volna fölfedezni.

Hogy lett egy disznóból két disznó.

Irta: Eötvös Károly.

Kazay Borbála, özvegy Cseresnyés Istvánné előkelő, nagy birtoku, tekintélyes asszonyság volt Veszprémben. Birtokai három-négy vármegyében feküdtek. Palotáján nagyobb volt az aranyos nemesi czimer, mint a püspöki palotán. A legjobb gazdasszony volt, akit csak képzelni lehet belső és külső gazdaságban. Takarékosága közmondásos volt, sőt közéletben is a zsugorisághoz. Én rokonságban álltam vele, s nagyon kegyelt mindaddig, míg az az eset nem történt vele, amit most elbeszélék.

Fia, Nándor, egykor vitéz honvéd, később a hatvanas évek elején, összeesküvő bajtársam s jó barátom. A disznóper idejében a vármegyének központi főszolgabírája volt.

Volt Borcsa nénémnek — én csak így neveztem — egy disznaja. A disznó hét éves volt, emse, fehér szőrű, hátulsó ballábára sánta. Veszprémben két disznófalka van; az egyiket alsónak, a másikat felsőnek nevezik. Amazt az alsó kanász, emezt a felső kanász kormányozza. A kérdéses disznó az alsó kanász elé járt legelőre.

A disznó egyszer szőrín-szálán elveszett. A kanász azt jelentette, hogy ő a város végeig elhajtotta, estenden bizonyosan elcsavargott s valami rossz ember ellopta. A keresés hiába volt, nyomára nem akadtak. Eltelt néhány hét s már Borcsa néném is kezdett megnyugodni a szerencsétlenségen.

Egyszer a pandurok portyázásból hazajönnek és jelentést tesznek Cseresnyés Nándornál, a központi főszolgabírónál. Hivatalos jelentés után az örvezető azt kérdi a főbírótól:

— Hát az öreg tekintetes asszony eladta azt a nagy emse disznót?

— Adta a fenébe, — felelte a főbíró, — hanem ellopták.

— El-e? — kérdé csodálkozva a pandurkáplár. — Hiszen — folytatá — most találkoztunk Tóth Pál füredi lakossal a kéri csárdánál, s vitte a disznót kocsin haza.

— No hát csak menjetek utána rögtön, hozzátok meg a disznót is, Tóth Pált is; a disznót vigyétek anyámhoz, Tóth Pált vigyétek a börtönbe.

A pandurok kimentek s a parancsokat teljesítették. A disznó bekerült a hidasba, Tóth Pál a börtönbe.

A vizsgálóbíró Német Imre megyei esküdt lón. Nagyfejű, de nem nagyelméjű herkulesi széles alak, egy kissé szerette a bort, a deliquensre rettenetesen rá szokott rivallni s akit kihallgatott, akár vádlott volt, akár tanu, attól nem tűrte az ellenmondást s a vádlott részéről semmiféle igazolást el nem szenvedett. Ugy két hét múlva elővette Tóth Pált, hogy kihallgassa.

De Tóth Pál nagyon bátran felelgetett neki. Elmondta, hogy ő a disznót igaz úton szerezte, a pénteki hetivásárban a piacon vette, özvegy Jákói Sámuelnének tizenhat forintot fizetett érte s hivatkozott egy csomó tanubizonyságra.

Német Imre ebből a védekezésből persze egy szót se hitt el, de akárhogyan agyarkodott a vádlottra, az csak megállt erősen, sőt követelte, hogy azonnal bocsásák szabadon, adják vissza a disznóját s kárpótolják a huzavonáért.

Német Imre elförmedt ezen a vakmerőségen, s jelentést tett a főbíróknak, hogy ő még ilyen „szemtelen

vádlottal“ nem találkozott az életben, mit csináljon vele?

A főbíró nem akart anyja ügyében tovább beavatkozni s a vizsgálóbíróhoz utasította, kérjen tanácsot én tőlem.

Ekkor feljött én hozzám, hogy megkérdezze, mit csináljon, megkorbácsoltassa-e Tóth Pált vagy mi?

Utasítottam, hogy mindenekelőtt özvegy Jákói Sámuelné hallgassa ki, az embert ne bántsa s aztán a körülményekhez képest folytassa tovább a vizsgálatot, ha pedig özvegy Jákóiné megerősíti Tóth Pál vallomását, ezt azonnal bocsásá szabadon.

Özvegy Jákói Sámuelné mind maga, mind férje után a legtekintélyesebb veszprémi csizmadiák közé tartozott, s alig lehetne olyan hatóságot képzelni, a mely előtt bátran ne tudott volna beszélni.

Maga elé idézte őt Német Imre s megkérdezte: adott-e el pénteken disznót, milyen volt a disznó, ki vette meg?

— Adtam bizony, — felelte a derék asszonyság, — de a magamét adtam, nem a vármegyéét, ne legyen ahhoz a tekintetes urnak semmi köze.

El lehet képzelni, miként nézett e beszédre a haragos vizsgálóbíró küntálló nagy véres szemével. De az asszonyság nem ijedt meg ezektől sem. Hanem azért, miután jól kifejelelték egymást és magukat, mégis elmondotta, hogy a disznó hét éves volt, emse volt, fehérszőrű volt, hátulsó ballábára sánta volt. És elmondta, hogy csakugyan Tóth Pál füredi embernek adta el tizenhat frtért.

A vizsgálóbíró látta, hogy ez a disznó, amelyet özvegy Jákóiné asszonyom eladott, csakugyan a Borcsa néném szakasztott disznaja. Nagy szorultságában azt kérde az asszonyságtól:

— Meg merne-e esküdni vallomására?

— Százszor is, — volt a felelet, — de előbb látni akarom a disznót.

Elmentek együtt a disznóhoz, szemügyre vették elül-hátul, a hidasból leeresztették az udvarra s özvegy Jákói Sámuelné megesküdt, hogy ez csakugyan az ő disznaja volt.

Ugyde már akkor Borcsa néném is eskü alatt állítá magáénak a disznót, ő pedig mégis a csak főszolgabíró édesanyja volt.

Német Imre újra eljött hozzám tanácsért, hogy most mondjam meg már, mitevő legyen.

Utasítottam, hogy hallgassa ki a disznó azonosságára nézve a kanászokat.

Megtörtént. Mind a két kanászt s mindkettőnek valamennyi bojtárját szembesíté egymással is, a disznóval is.

A felső kanász és bojtárjai esküdtek arra, hogy a disznó eléjükjárt öt év óta s özvegy Jákóiné tulajdona; az alsó kanász és bojtárjai esküdtek arra, hogy a disznó eléjük járt szintén öt év óta s a disznó Kazay Borbála asszonyság tulajdona.

A vizsgálóbíró most volt már aztán megzavarodva. Futott hozzám nagy lélekszakadva, folyt róla az izzadás rettenetesen.

Utasítottam, hogy mind Kazay Borbálát, mind özvegy Jákóiné hallgassa ki tüzetesen, hol vették a disznót, miért s mióta lett az sánta?

Kazay Borbála asszonynéném előadta, hogy a disznót megboldogult Gábor bátyjától örökölte Tót-Vázsonyban; a disznó csavargó volt, egyszer belopódzott Szentgyörgyi Horváth Agoston krumpliföldjébe s a kerülő farba lőtte, azóta lett a disznó sánta.

Özvegy Jákói asszonyom pedig előadta, hogy ő

a disznót két esztendőkorában a menyétől kapta ajándékba; a disznó nagyon konyhás volt, egyszer a Csapószeren bevetődött Fischer olajos udvarába s ott egy goromba olajos legény egy nagy doronggal leütötte a farát, azóta lett a disznó sánta.

Az egyik hivatkozott tizenhét tanura, a másik hivatkozott huszonhét tanura; s minden tanu esküdött arra, hogy a disznó az ő asszonyáé s nem a másiké.

Német Imre vizsgálóbíró már nem gondolkodott tovább, belátta, hogy ez a kérdés túl van az ő tudományán s jött fel ismét hozzám, hozta iratait, az iratok már voltak egy fél talicskával.

Nosza, azonnal utasítottam a járási és megyei főorvost, hogy bonczolják föl a disznót s adjanak véleményt, hogy sántasága miből származott? Meglőtték-e, leütötték-e valamikor vagy sántán született?

Azt a szakértő véleményt érdemes elolvasni, a melyet a tudós orvosok erről a dologról készítettek. Magam vezettem őket, magam adtam fel a kérdéseket. Nem bíztam se másra, se rájuk.

Az előzetes kérdésekre bizton megfelelek. — A disznót ensének és fehérszörűnek találták. Vitatkoztak ugyan kissé afölött is, de a vitát hosszúra nyúlni nem engedtem.

Az volt a második kérdés: csakugyan hét éves-e a disznó? A szakértőknek az a bolond ötletük támadt, hátha az a disznó se nem az egyik, se nem a másik disznó, hanem valami harmadik disznó, akihez se Borsza nénémnek, se Jákóiné asszonyomnak semmi köze. Az életkort tehát meg kellett határozni.

Csakhogy a malaczokról nem vezetnek anyakönyvet. A kanász ugyan meg tudja mondani, hogy melyik malacz hány hetes, melyik süldő vagy ártány hány hónapos, melyik emse vagy kan hány esztendő, melyik sertés, kocza, hízó vagy kijáró, mióta élvezi az életnek örömeit, de tudós szakértő a kanász szaván el nem indulhat. A tudós szakértőnek a tudomány szabálya szerint önálló véleményt kell mondania.

De Wirchow és dr. Hyrtl akkor még a disznó csontjainak, porcogóinak s koponyavarratainak fejlődés-tanát meg nem állapította s a kormány rendeletéből se volt világos, hogy a disznó mikor tanköteles, mikor védköteles, mikor élemedett, mikor aggott? Mindezt a szakértőknek kellett kinyomozniok.

Meddig csecsemő, meddig süldő, mikor fejezi be serdülő korát a disznó? Mikor jut a megett korba? Ha hét esztendő: miről bizonyos, hogy hét esztendő? De hátha csak hat esztendő? De hátha már nyolcz esztendő? Olyan vita kerelkedett a szakértők közt: majd megölték egy-

mást. A disznó persze nem szólhatott közbe, mert már meg volt halva s föl volt bonczolva.

Végre ráívaltam a szakértőkre, maradjanak meg annál a kérdésnél, lehet-e ez a sajnálatraméltó holttetem hét esztendő?

Lehet.

Hála istennek. Most már térjünk át arra: miért sánta ez a disznó?

Erre azonban könnyedén nem térhettünk, mert az egyik nagytekintélyű szakértő azt a kérdést vetette föl, hogy voltaképen sánta volt-e hát az a disznó? Mert ő vaktában el nem hiszi, hogy sánta volt, mivel-hogy a disznónak az a természete, hogy ne lenne sánta.

Meg kell vallanom: elég gondos volt a szakértők puhatólódzása. Csak abban tévedtek, hogy a jobb

Sikamlós história.

De e kérdés most már az én tudományomon is túl volt. Azt mondtam a vizsgálóbírónak, hagyja nálam az iratokat, majd gondolkodom, mit csináljak.

A disznót valamely semleges területre kiverni s onnan hazaereszteni s aztán megvárni, hova megy haza: most már hiábavaló lett volna, mert a disznó negyedév óta hízott Borsza nénémnél, tehát valószínű volt, hogy ő hozzá megy haza.

Azon gondolkodtam, hogy a disznót leöletem és boncztanilag megvizsgálatom, csak az iránt nem voltam tisztában, hogy a három tulajdonos beleegyezése nélkül van-e joga ehhez az igazságszolgáltatásnak?

Míg afölött töprenkedem: nagy kétségbeeséssel rohan hozzám a vizsgálóbíró, hogy megdőglött a disznó, mi lesz most a bűnvizsgálattal? Mosolyognom kellett kétségbeesése fölött.

—❖ Téli virágok. ❖—

hátsó lábát találták sántának, holott a disznó míg élt és futkosott, a ballábára volt sánta. A jegyzőkönyvet és szakvéleményt azonban sikerült közös egyetértéssel kéz alatt kiigazítani.

Ütés volt-e, lövés volt-e a sántaság oka? Az ütés Jákóiné asszonyom győzedelme, a lövés Borcsa néném diadalma.

Megvzsgálták a forgókat, csuklókat, izületeket s a mindenféle izomcsomókat. Az egyik orvos prágai, a másik a kassai sonkának volt a híve. Efölött hajbakaptak. Úgy döntöttem el a vitát, hogy ez a disznó házisonka. Végre is kisült, hogy a disznóban se ágyúgolyó, se puskagolyó, se szatyma, se göbecs, se sörét nem volt, se egykori löcsatornának semmi nyoma nem fedeztetett fel. Hanem e helyett volt valami izomösszehúzóadás, mely husáanggal való goromba ütéstől bizvást származhatott.

A szakvélemény tehát ütésre szól. Borcsa néném ebben meg nem nyughatott. Feljött a kérdés a budapesti kir. egyetem orvoskarához is. De itt is, érett megfontolás után, Tóth Pál igazsága nyert megerősítést.

Keserves kártérítésre ítéltek Borcsa nénémet a disznóért is, Tóth Pál szenvedéseért is, a rettentő sok tanuköltséget is.

Haragos volt érte. Gyilkos szemekkel nézett rám, ki a kártérítést indítványoztam. Oda mentem hozzá vigasztalni, mi az a pár száz forint öneki?

— Nem a pénzért haragszom én, hanem azért, hogy olyan elfajzott rokon is van a világon, aki egy parasztnak fogja pártját én ellenem. Úgy ám, fiskus uram!

Elfordult tőlem és sok időre felmondta az atyafiságot...

De szó ami szó, ha az a disznó ma is élne, ma se tudnám, miként kelljen és lehessen ezt a pert jól befejezni.

A mi gyönyörünk.

*Elgondolom, tevéled egykor,
Mily végtelen boldog leszek,
Csókoljuk egymást mindörökké,
Mint vidám tündérgyermekek.*

*Tavaszi virág, fény lesz szívünkben,
Örökös üddvel biztató.
Mosolygunk, hogy ily szép az élet,
És száz csodás álmunk való.*

*Körünkbe gyűl a szerelem, kék,
Szelíd öröm, a napsugár;
Imáink közt a fényes, édes
Mennyország is a földre száll.*

*Minden szavad száz újabb áldás,
Kincsérő nagy jóltelemény,
Jobb testet ölt a földi jólét,
Nincs több bú-baj, nyomor, szegény...*

*Mért könyezel hát, én szerelmem,
Midőn az árny is tündököl?
Hisz a mi gólyánk azt kelepli:
Köztünk már az igaz gyönyör.*

*S mi nézzük őt, kis édenünket,
Az ég, a föld ragyog velünk...
Oh csak szorítsd szivedre gyorsan,
S ez urfi a mi gyermekünk.*

Dura Máté.

Egy görög kath. theologus házassága.

(Karácsonyi történet.)

Irta Purcáreti Lázár Veturia.

A nyugatiak karácsonyának előestéje vala. Körülbelül három óra lehetett, midőn Pepi az ablakból látta, mint közeledik a korcsolyapálya felé ragvógó korcsolyával kezében, egy theologus: Kőváry Euzébius, a fiatal kánon-jogtudor, aki pár hó előtt került haza a bécsi egyetemről, s akit ő hirtől és látásból jól ismert.

Hamar a tükör elé lépett. Pepi már nem volt egészen fiatal leány, de azért még mindig feltűnően csinos volt.

Megigazgatta gazdag, sötét haját, divatos kabátját öltötte, sapkát vett s előkeresve korcsolyát, elhagyta a szobát s a korcsolyapálya felé irányzta lépteit.

Már kétszer elsurrant Kőváry mellett s köhécselt is egy párszor bájosan, de a theologus csak nem látszott őt észrevenni.

Kőváry most hirtelen megállott egy félreeső pad mellett és jobban megszorította a „halifax“ csavarjait.

Pepi kecses mozdulatokkal egy kört tett arra, s a Kőváry közvetlen közelében megállva, ügyes koketériával megrázogatta ruhájának havas aljait.

A kispap felegyenesedett, ekkor Pepi egy bűvös mosoly kíséretében megszólította őt:

— Bocsánat, uram!

— Kérem?

— Ön nem dr. Kőváry Euzébius?

— De igen, asszonyom.

— Leány vagyok.

— Pardon, kisasszony! Mivel szolgálhatok?

— Ön ismeri unokafivéremet, Erdélyi Lászlót, hisz vele járt az egyetemen s amint mondják; igen gyakran találkozunk is, hallottam, hogy nagybeteg, igaz-e?

— Csak volt beteg: influenzát kapott, de most már nincsen semmi baja.

— Köszönöm, — mondá Pepi s úgy tett, mintha távozni akarna, de egy pillanatnyi gondolkodás után ismét megszólalt:

— Hosszabb ideig szándékozik ön itt Nagy-Bányán maradni?

— Nem, kérem. Már két hete, hogy Nagy-Bányán vagyok s pár óra múlva megyek ismét haza Fernezeljre. Miért, ha szabad tudnom?

— Nagyon örvidenek, ha még egyet-mást közölné velem Lacziról, nem annyira miattam, mint inkább anyámért, aki nagyon szíven hordja Laczi ügyeit, mert elhalt nővérenek egyetlen fia. Ha nincs ellene — tevé hozzá gyorsan, — üljünk a padra, egy kis pihenés jót fog tenni ebben az enyhe levegőben.

— Kérem! — szólt Kőváry s mindaketten leültek.

— Azt is beszélük — vette fel a szót Pepi, — hogy unokaöcsém... azaz, hogy... unokabátyám Laczi, akarom mondani, feleség nélkül szentelődik fel, való ez?

— Való!

— Kár!

— Ki tudja?

— Talán ön is, — jegyzé meg Pepi mosolyogva, — celebs marad?

— Igazán, nem tudom, mint tegyek?

— Már én azt tanácsolnám Laczinak is, önnek is, hogy házasodjanak meg, ha boldogok akarnak

lenni, mert bármily jómódban van is egy celibus pap, élete mégis olyan sivár, nincs, aki őt hűségesen gondozza, s valahányszor utjából hazajön, mindig csak üres szobák, hideg, néma falak fogadják őt. Nem jó a férfinak egymagában lenni, mondta a Teremtő, tehát igaz kell hogy legyen.

— Ugy van! — válaszolt komolyan a fiatal doktor.

— De ha megházasodik, teszem fel ön, — folytató Pepi, — akkor lesz egy hű élettársa, aki önnek minden óhaját ellesi, önért él, hal s szeretetével és gondjával körülövezi önt, mint Tigris és Eufrates a paradicsomot.

— No, ha én egy ilyen hű és szerető papeányt találnék elvinném, azaz, ha hozzám jönne.

— Hogyne találna és hogyne menne önhöz? Egy ilyen tudományos és szép kispaphoz, ah! bocsánat, nem akarom önt szembe dicsérni, érzem, hogy őszinteségem most a kiméletlenségig ment, de ezt nem kell rossz néven vennie tőlem, mert ön is tudja, hogy a kispapok és papeányok olyanok és olyanoknak kell lenniök egymáshoz, mintha mind édes testvérek volnának. Én is papeány vagyok, megboldogult apám itt volt lelké-z Nagy-Bányán, Deményi Demján Athanáz-nak hívták, az en nevem meg Pepi.

Kőváry felállott, könnyedén meghajtá magát Pepi előtt s ismét leült.

— Látja — folytató Pepi kissé felhevülve, — én is csak olyan hű feleség tudnék lenni és ha ön engem . . .

— A leány hirtelen elhallgatott, szinte megijedt merész szavaitól. Arcza egészen elpirult s elfordította fényes, fekete szemét.

— S ha én önt megkérném, — egészíté ki őt Kőváry, — hozzám jönne-e?

— Hozzá! — válaszolt Pepi, erősen és nyíltan a kispap szemébe nézve.

— Ah! . . . köszönöm! — szólt Kőváry, ismét felállva s tiszteletteljesen megcsókolá a Pepi kezét.

Pepi csakugy ujjongott magában, mily briliáns karácsonyi ajándék — gondolá — igaz, hogy az én karácsonyom, illetőleg az óhitűeké csak két het múlva lesz, de akkorára éppen az esküvőt tarthatjuk meg . . . pompás! . . . pompás! . . .

* * *

Másnap reggel elbeszélte dr. Kőváry Euzébius az anyjának, hogy házasodik, kit vesz el és hogy este meglesz a jegyváltás, tehát készüljön.

Az anyja pedig, aki egy fernezelji, jómódu özvegy parasztasszony volt, illetve mióta fiát iskoláztatta, amolyan uriasszonyságféle számba ment — csipőjére tette két kezét s megcsóválva fejét, imigy válaszolt:

— Ugyan, Szepi fiam! Hol az eszed, hogy azt a leányt el akarod venni, hisz anyád lehetne, ismerem én jól, nem engedhetem, hogy elvedd, mert én a boldogságodat óhajtom, fiam!

— Már szóltam, tehát el kell hogy vegyem!

— Szepi, érts meg! Én javadat akarom, mondj le arról a leányról, mert nem hozzád való. Hallod! . . . nem fogod elvinni és punktum!

— De anyám, gondoljon a kimondott szóra!

— Ird meg neki, hogy itthon meggondoltad a dolgot és . . .

— Én — szakítá őt félbe a fia — meggondolatlanul sohasem cselekszem, mindig beszámítható állapotban vagyok és leszek, legalább ezt remélem.

— Fiam, fiam! boldogtalan leszel. Igaz: ma, holnap, egy évig tán még szeretni fogod, de aztán! . . . aztán! . . .

— Bármint lenne is, anyám, most miután megkértem őt, nem másíthatom meg szavamat, már nem vagyok gyerek, anyám.

— Hátha ő mondana le, fiam?

— Ha ő mondana le, természetes, hogy nem vehetném el. Különbén akkor nem is volna érdemes őt elvinni, miután ugy játszanék a szavával.

Az anyja elhallgatott, mély gondolatokba merülve pár perczig, aztán ismét megszólalt:

— Tudod mit, fiam? viseld magadat ugy vele szemben, hogy ő mondjon le!

— Ah! anyám, — sóhajtott fel a megbotránkozás hangján Kőváry méltatlankodva.

A matróna ismét megcsóválta fejét és folyton hümmögve járt a tűzhely körül.

— Édesanyám, légy nyugodt, — mondá a kispap egy cigarettát sodorva, — én meg vagyok elégedve Pepivel.

* * *

Este megtörtént a nagy eljegyzés. Pepinél kettős örömnapp volt, mert a Pepi anyja római katolikus lévén: karácsony első napját ünnepelte, Pepi meg az eljegyzését. De a vőlegény anyja csak nem volt megelégedve, pedig Pepi ugyan járt a kedvében és semmi szín alatt sem engedte meg neki, hogy őt másként szólítsa, mint: te, leányom.

— A keletiek karácsonyának előestéjén Pepi éppen elvégezte előkészületeit a nagyünnepre, midőn betoppant hozzá a Kőváry anyja.

A leány nem tudott hová lenni örömeiben. Megcsókolta s az első helyre ültette a tisztos matrónát, amíg ő egy taboureten foglalt helyet.

Az asszony párszor köhögött s aztán odaszólt a leányhoz:

— Pepi lelkem! Most ugyis csak ketten vagyunk, mondanék neked valamit.

— Tessék, aranyos nénikém!

— Ne menj te az én Szepimhez, menj te más-hoz, fiam!

— Ó, czukros nénikém, de én csak Szepihez akarok férjhezmenni, más nem kell!

— Gondolj a jövőre Pepi szivem, nem vagytok egymáshoz valóok. Nem mondom, hogy te éppen anyja lehetsz Szepinek, de sokkal idősebb vagy nálánál.

— Nem baj az, nénikém, hát a szerb király csak 24 éves, a felesége meg 37.

— Hagyjuk azokat, Pepike, ha valaki a kútba ugrik, legyen az mindjárt király, csak nem ugrunk utána mi is.

Hanem ide figyelj, amit én mondok neked, lányom. Van nekem két szép fejőstehenem, olyan tudod Pepi, mint két drága jó kút, én azokat még ma ide hajtatom és neked adom, csak mondj le te Szepiről.

— Jaj! Egyetlen egy kedves nénikém, nem azért a két tehénért, hanem Fernezelj valamennyi teheneért sem adom én Szepit!

* * *

A görögök karácsonyának harmadnapján megtörtént a lagzi.

A nagy kicsinylő.

*A világon mindent agyonkritizál,
Kutyába vesz, leszól, bagatellizál.*

*Nincsen senki másnál együtt ily halom
Ész, tapintat, erély, aczélszorgalom.*

*És ha néhanapján rá is hagyja már,
Hogy talán N. N. vagy A. B. sem számár.*

*A szűken mért jó szót megtoldja nyomban,
Pányvát vet utána — „de“ és „azonban“.*

*Mert a szaktudásnak ily magasztán,
Senki eddig nem volt, nem is lesz talán.*

*Mindent megítél ő s mindent elítél,
A nagy kicsinylőből így lett tekintély.*

Méry Károly.

TÉLI REGE.

Irta: Palotai Csorba Ákos.

Bömbölve zúgott, süvöltött a fagyaszó északi szél, összevissza kavarva a levegőben a sűrűn hulló, nagy hópelyheket, vagdosván azt a járó-kelők szeméi közé. Az utcza kövezetén jéggé fagyott hó keservesen nyikorgott az emberek lába alatt, mintha csak járda zokogna azon kín felett, melyet a ránehezült jégkéreg nyomása alatt érzett! Oly karácsonyi-est volt ez, aminőre a város legöregebb emberei is alig emlékeztek!

A külváros egyik földszinti házában az utczára szolgáló lakásában, vékony szál gyertya félhomálya mellett ült az öreg anyóka, mellette egy nyolczévesnek látszó kis fiu. Az anyóka fennszóval olvasá fel a karácsonyesti imát s a kis fiu mondatról-mondatra ismételte azt. A nagyanya imádkozott, egyetlen unokájával imádkozott, hogy a most születendő kis Jézus vegye oltalma alá a nagyanya volt leányát és a kis unokának volt anyját és adjon az Ég neki ott fenn örök boldogságot, melyből alig volt része e földön.

— Nézd, kis Elemér, — mondá a nagyanya az ima befejezése után, — a kis Jézus már neked is elküldte a karácsonyfát s ezzel az ablakra mutatott, melynek üvegtáblájára a tél zord napja a képzelet legszebb fagalyait rajzolta, melyek egy Rafael ecsetére is méltók lettek volna, — ez a te karácsonyfád, kedves kis unokám. — Aztán letörölte a szeméibe lopódzott könnyeket, megölelte, megöskolta kis unokáját s hallgatódzott.

Jól hallott, a közelben lévő templomban megkondult a harang, éjjeli misére hiva a hívőket.

A kis fiu kérdé:

— Elmegyünk a Jézuskához, nagymama?!

— Igen, te kedves kis szivem! És miért fogsz imádkozni a kis Jézuskához?

— Azért, hogy vigyen el minket magához, ahol ismét látni fogom az én jó anyámat, akit egy évvel ezelőtt magához vett. — Ugye, nagymama, te is velem fogsz jönni a kis Jézuska lakásába, jó anyámhoz?

Rövid „igen“ volt az anyóka válasza, aztán újból megtörölvén könyező szeméit, meleg kabátot adott a gyermekre, saját magának nyakába akasztá a még jobb időkből megmaradt nagy hymalaja-kendőjét, melynek valamikor kék színe volt, — most már fakóvá változott; hóna alá vette képesos imakönyvét, óvatosan eloltá a gyertyát, kézen fogta unokáját, gondosan bezárta a lakás ajtaját s a templomba mentek.

Térdepelve imádkoztak mindketten. A kis Elemér apró kacsoit összekulcsolva tekintett fel az oltárra és ajkai halkan

rebegették: „Édes jó Jézuska, vigy minket, nagymamát és engem az én édes jó mamámhoz, a te lakásodba.“

* * *

A szegény anyóka lakásának átellenében álló, palotának nevezett kőhalmaz első emeletén is karácsonyestét ülték. Nagy társaság volt együtt. A szoba közepén, a tetőzetig emelkedő karácsonyfa állott, telve égő viaszgyertyákkal, melyek megvívították a száz és száz, fára akgatott csecsebecséket, nyalánkságokat s ajándékokat.

Az asztal körül ült a vendégsereg. Csengtek a poharak, csörögtek a tányérok s a szoba levegőjét illatos árral töltötték meg a frissen sült kalácsok s a feltálat párolgó izletes étkek.

A család egyetlen gyermeke, a kis hatéves Gyula, ott állott karácsonyfája előtt, elmerült annak vizsgálásában s egyszer-máskor egy-egy nyalánkságot vett le arról.

A zenészek, kik a terem sarkában játsztak, csak növelték a már különben is fokozva volt jókedvet a társaságban.

Ide is elhangzott az éjjeli misének hívó harangja, de a vendégsereg nem hallotta azt, a zene elnyomta a harang hangját. És ha hallották volna is, ki menne most éjféltkor, ebben az időben, midőn a jó gazda, még házi-ebét sem zavarja ki a küszöbön keresztül az udvarra, ki menne most templomba, mikor oly jól esik bent a kandalló lobogó tüze által felmelegített szobában üríteni a zamatos bort, az izletes ma főzött sonkát s a frissen sült kalácsot, mihez az izletes egyéb étkek járultak. Mindenki jól érezte magát, mindenki mulatott. Menjen templomba a szegény, annak szüksége van az imára, nekik nem kell csak a szórakozás, mulatság, dözölés: karácsonyestéjén!

* * *

Egy év merült ismét az örök semmiség ürébe. Ismét karácsonyeste volt.

Ott a kis földszinti házban a már hónapok óta betegen fekvő anyóka küzdött a halállal; a kis unoka ott sirt a szenvedő ágya mellett. Az anyóka megöskolta kis unokáját, egyet sóhajtott és kiszenvedett. A kis fiu megragadta a hidegülni kezdő kezeit a holtak, forró csókokkal akarta azokat ismét felmelegíteni, hasztalan! A nagyanya halva volt. A gyermek kebléből velőtrázó sikoly tört ki, aztán nagyanyja holttestére hanyatlott kis szive megrepedt!

A gyermek imáját meghallgatja az Ég! A kis fiu, nagyanyjával együtt tért, — mint ahogy előző év karácsonykor kérte imájában, — együtt tért Jézuska lakásába az ő szeretett anyjához! A kis Jézus meghallgatta a gyermek szívből eredő ájtatos fohászatát.

* * *

Odaát, a palotában, ismét együtt volt az a vendégtársaság, mely előző év karácsonyestélyét együtt töltötte: most is, mint akkor, gyertyalángtenger fénye világítja meg az óriási karácsonyfát, most is csengtek a poharak, csörögtek a tányérok és illatossá tette a léget az izletes étkek párája. A kis Gyula most is ott ugrádozott a karácsonyfa mellett, tépve annak diszitményét! Éppen egy aranyos almát kapott le, mikor a fa megbillent, leesett s a gyermeket maga alá temette. A vendégek felugrottak, mindenki első akart lenni a mentésnél, és éppen ez idézte elő a zavart, hogy a kapkodás között, nem tudták kimenteni a gyermeket. Az apa és anya örültséghez közel állólag sikoltoztak, hajukat tépték, míg végre a vendégeknek sikerült a fát fölemelni s alula kivonni a gyermeket. Késő volt! A sok gyertyaláng összeégette testét, a füst elfojtá lélekzetét s mire kiszabadították, már halva volt.

Vége lett a mulatságnak. Az anya ráborult egyetlen gyermeke holttestére, nem zokogott, nem sirt, hanem nevetett, — görcsös nevetés volt ez, mely később tomboló örültségben tört ki! Gyula kiszenvedett!

* * *

Karácsony másodnapján két temetés volt. Az egyiknél a szegény nagymamát és kis unokáját vitték csekély kíséret mellett a temetőbe, — a másiknál Gyulát kísérte ki a fényes gyászmenet örök nyugalomára!

Vajjon a kis Jézus melyik halott kísérőire tekintett le kegyteljesebben?!

Amit égben végeznek.

Elbeszélés.

Irta: V. GAÁL KAROLIN.

I.

Szülővárosának érdemes, vagyonos polgára volt Vasadi János.

Népünknek sok kiváló fia van, mintha csak választottjai volnának az uristennek.

Anélkül, hogy főiskolákat végzett volna Vasadi János, az ő tiszta, józan felfogásu eszével behatólag helyesen tudott itélni és ennél fogva évekig viselte a városi biróságot, s tanácsainak mindenben hasznát vették.

Családjában is rendet, békét tudott föntartani. Egyetlen leányukat, Boriskát, illőleg iskoláztatták, nevelték, ki a városnak igazi díszé s lánytársainak kedvelt barátnője volt.

Boriska egymaga volt szülőinek leánygyermeké, de négy idősebb fiú a szülők segítsége volt: oly jól neveltetve, miszerint a városban példányképen lettek tekintve mindenkitől. A leány pedig, az ügyes Boriska, édesanyjának valódi jobbkeze volt a sok házi-teendőben.

A fővárosi leánykáknak fogalma sem lehet arról, m mindent kell a falusi életben a háztartásban megtenni.

A piros hajnal nem találja ágyban a ház leányát, míg a fővárosi hölgyek vánkosaíra a felkelő nap is rá-sütne, — ha szobájok ablakai erősen sötétre be nem volnának függönyözve.

Pedig ha már az isten fényes napja világít, az a rendje, hogy a hölgyvilág is keljen ki a bályasztó, álmosító puha ágyból, s a házi teendők hosszú sorát kezdje meg. Nagyon silány élete lehet egy nőnek, ki dologtalanul tölti az egész napot, mert egy fürge okos lény mindig tud foglalkozást találni, aszerint ahogy helyzete hozza azt magával.

A leggazdagabb hölgy is tud elmélkedni, ha akar. Az ő teendője mások boldogításán működni szíve álltal. Ez olyan foglalkozás, mely örömmel, meglelégedéssel tölti be a szívet.

Boldog, ki élete végén nyugodtan gondolhat egész életére vissza, ha embertársainak javát tehetsége szerint előmozdította.

Soha nem zárta be ajtaját a szenvedő panasza és esedezése előtt.

Hajdan a tündérek tettek jót az emberekkel, most is lehetnek jótékony tündérek, s vannak is, csak hogy még életükben kellene felkeresniök a szenvedőket, — mert sok eset van rá, hogy a jótékonycélokra hagyott szép pénzek ragadós, tisztátalan kezekbe jutnak, a véres könyveket hullató szenvedőknek egy fillér se jut abból, mit nekik szánt a jótévő.

A női szívnek jónak kell lenni, hogy megtegye rendeltetését, de ezt az anyák nevelése olthatja a leányaik szívébe, még picziny koránál elkezdve, mert ha kilép a leány a növeldebe, ott már a világravaló

nevelés, a század betegsége, tudományok beoltása a leányfejbe, kivetkőzteti sokszor a természetességből, pedig van rá elég eset, hogy a tudományos téren is csak nő marad a nő, mert isten nem tudományra, hanem szerelemre, családi életre teremté a leányokat! A szerelem ott leselkedik a nyelvtan alatt, — felzaklatja a leányszívet, s végre eldobja a könyvet az illető, s meggy Amor szárnyai alá.

Mai korunkban kezdenek a férfiak a lépcsőzet alján nőket venni, míg maradhatnak a műveltek az ő könyveik közt őszülve!

Még a vidéki anyák közt is elharapózott a vágy, leányaik kezébe nem főzőkanalat, hanem könyveket, hangjegyeket adni, legyenek műveltek, úgy tehetnek szerencsét.

Igen! Majd őszülő leányfejjel veti, szemedre a szegény anya, hogy nem juttattad őket főköttő alá!...

Mit ér minden tudomány szerelem nélkül?...

Tapasztalat mutatja.

A házasulók nem tudományos főt keresnek, hanem ha egy gömbölyű kart és mosolygó, piros arcot fedeznek föl, ez kell nekik! Ezekért képesek nőül is venni a legtanulatlanabb teremtést.

Példák vannak rá.

Vasadi János uram. kinek ősei vitéz nemesek voltak valamikor, míg utódaik hétszilvafára és az eke mellé nem jutottak, szintén szerette volna szép Boriskájukat kineveltetni, mint Kollárné komája asszony az ő Tinikéjét, Budapesten. De Vasadiné ellene mondott ez uras neveletésnek. városuk iskolájába járt tehát Boriska négy évig az elemi iskolán kívül, jól tudott olvasni, írni, számolni, annyit, amennyi éppen elég. Szép kézimunkákhoz is értett és nem volt éppen tanulatlan.

De azontul édesanyja maga mellett oktatta, a háztartásra, ügyességre.

Boriskára szép vagyon nézett, daczára, hogy három fivére is volt. Kettő már családós lett, a harmadik éppen katonaéveit szolgálta, mikor Boriska tizenhétéves volt.

Legszebb leánynak állította a város népe. — Ha templomba ment, ugyancsak megnézte őt öreg és fiatal.

Sok kérője akadt. Legutólszor egy jómódu földműveslegény epedett Boriskáért, s el is határozta nőül kérni.

Shokás volt a városban, hogyha a legény nem volt közeli ismeretségben az általa megkedvelt leánynyal, felkért valami ismerős, idősebb rokonférfit, hogy legyen násznagya és a leányt kérje meg számára.

Igy tett Barna István is, a takaros, fiatal földműves, felkérte öreg keresztapját, ki a városnak érdeemes biróviselt embere volt korábban is. Ez el is ment Vasadi János uram házához leánykérőbe Barna István keresztfia számára.

Felvette magára búzavirágszinű, feketeprémes mentéjét, melyen valódi ezüstgombok csillogtak, ezt még városbiró korában készítette, hogy képviselőválasztásra díszesen öltözhessék... Már e szép ruhájában sokszor volt násznagy, talán ezuttal is szerencsét fog hozni.

El is mondta aztán a Boriska szülői előtt, hogy mikor az Uristen e világot teremté s Ádámnak életet ada, úgy vélekedett, hogy nem jó az embernek egyedül lenni. Ez okból Évát hozta létre, hogy legyen Ádámnak élettársa.

Barna István tisztességes ifju és azt hiszi, hogy isten rendelte a nőt a férfi boldogítására, tehát nőül

kívánja megnyerni Boriskát, ígérve, hogy jó férje fog lenni. Még pedig három hét múlva óhajtaná hazavinni a kedves leányt.

Boriska szülői nyilvánították, hogy nekik e szövetség ellen semmi kifogásuk. De elsőben leányukkal kell beszélni s kéri a fiatal Barna Istvánt, három napig legyen türelemmel, akkor megkapja az elhatározó választ.

Barna István megdöbbsent, hogy rögtön nem nyerte meg a kedvező választ, de keresztapja megnyugtatta. Ilyen dologban nem lehet ám hirtelenkedni, mely egész életre, boldogságra vagy boldogtalanságra viszi az embert.

II.

Most hát Boriska elé terjesztették szülői a dolgot.

A leány megdöbbsent, eltüzesedett, s majd megelf-héredett.

Szelidített oroszlánok.

Rebegve felelt:

— Édes apám, nem lehetek a Barna István felesége, bár nincs ellene semmi kifogáson egyéb, mint hogy nem mehetek hozzá feleségül.

— De édes lányom, — szól szeliden az apa, szülőid nem élnek örökké, mi lesz akkor életed folyása? . . . Fivéridei családosak, köztük akarsz te vén leányéletet élni?

— Az sem lenne baj, — felelt Boriska, — tudok dolgozni, kiérdemelném náluk a kenyeremet.

— Az nem úgy van, gyermekem, — szól az édesanya is, — nincs keservesebb élet, mint mások kegyelmére szorulni. Bátyáid jók, de feleségeikkel talán nem lehetne megegyezned, fiam! Ritka sógornő túri meg a férje nővérét. Menj férjhez, édes gyermekem. Jobb, ha magad asszonya lehetsz! Barna Istvánt becsületos, vagyonos ifjunak lenni tudjuk.

— Nem, nem lehet, szülőm! — zokogta most Boriska. — Vajjon édesanyám hozzáment volna-e édesapámhoz, ha nem szerette volna?

— Hát nem szerethetnéd azt a derék legényt? — kérde szomoruan az apa. Van valaki más a szivedben?

— Megvallom, édes szülőim, hogy én már titokban szeretek valakit s kezemet neki is ígértem. Ma este fog megkérni édes szülőimtől!

— Ugyan ki az, gyermekem? — kérde ijedten az anya, — mert ő nem vett észre semmit lánya sziveválasztotta felől s ezen ugyancsak megdöbbsent.

Hja bizony, a hamis Ámor úgy lopja be magát sokszor a szülők sejtelve nélkül az ifjak szívébe.

Boriska elmondta őszintén, hogy a város új jegyzője, Soros Pál idevaló kovácmester tanult fia, meglátta őt a templomban, és a Szakács Juczi lakodalmán, s megszerette, — tánczközben meg is vallotta neki ezt. Az apja, az öreg kovácmester is szeretné, ha hozzá mennék jegyző fiához. Hát én megígértem, mert tetszik nekem, s másé nem lehetek.

A szülők elbámultak.

— No, de édes anyjukom, — szól Vasadi uram az élete párjához, — bizony, mi se beszélünk ki mindjárt, hogy egymást megszerettük! . . . Hát ha isten úgy akarja, legyen Boriska az új jegyző neje! Hiszen édesapja érdemes kovácsa a városnak. Boriskát nem fogja szégyenelni menyéül.

Igy történt, hogy Boriska a város jegyzőjének nejevé lett.

Nem is bánta meg Soros Béni jegyző úr, hogy Boriskát elvette. Boldog pár vált belőlük, mindenki megértette a másikat.

Boriska már egykét gyerekecskének életet adott, mikor egészen váratlanul egy járvány egymásután elvitte szeretett szüleit, sőt az öreg kovácsapóst is.

Boriska sokáig kesergett emiatt.

A testvérek megosztottak a szép vagynon, melyből Boriska is nagy részt kapott.

De jaj, ami másnak szerencsét hozott, az megrendítette az ő házasságot boldogságát.

Férje, a jegyző, a szép örökség által egyszerre könnyelművé változott.

Neje pénzéből gavallérosan kezdett költeni és hamis barátai kártyára szoktatták.

Boriska szivszakadva kérte, vegyenek valami kis birtokot, hogy ne fogyjon el a pénz. A jegyző erről hallani sem akart, tovább folytatta megkezdett könnyelmű életét.

Boriska ezalatt harmadik gyermeknek adott életet, Sulyos beteg lett. A bánat is törte már.

Két év elteltével elfogyott tizezer forint készpénz a kártyán és gavallérélettel.

Legutólszor nem tudta fizetni két lejárt váltóját a jegyző és föbelőtte magát. Árván hagyva három gyermeket s özvegyen egy bánatos feleséget.

Most megmozdult a Boriska régi irigyeinek éles nyelve. Mert a szerencsétlent mindenki megmarja, bántalmazza, ahelyett, hogy részvételt könyörülne rajta.

Boriska rettenetes sorsra jutott. Elszedték minden butorát, mindent, amivel birt.

Saját testvérei nem segítettek rajta pénzzel.

— Lásd, minek lettél uriaszony?

Igy gúnyolták.

Boriska elment a legifjabb fivéréhez, ki egy tanyán lakott nejevel, nemrég nősült meg.

Ennek a legifjabb testvérnek a szive mégis megindult néje sorsán, odavette három árvájával, hogy legyenek köztük, hiszen van mit enni.

Legalább míg a gyermekek nőnek, a legnagyobb már hatéves volt.

Feladták a tanyai iskolába, mely közel volt ő hozzájuk.

Ámde a fiatal sógornőt bántotta, hogy az özvegy

ott lakik. Nem szerette a gyermekeket, sajnálta tőlük a falatokat. Perelt a férjével, hogy megruházta Boriskát s gyermekeit.

Boriska ezt látva, mélyen elkeseredett.

Hiszen dolgozott erején felül, segített a sógornőnek, de ez mindenben hibát talált, s perlekedett folyton.

Egy nyári vásárra Menő-Túrra ment a fiatal gazda, s az asszonyok azalatt keserűen összeszólalkoztak.

Boriska ezt tovább nem bírta elviselni.

Az öreg juhász szintén vásárra készült, ezt észrevette Boriska. Istenre kérte, hogy vigye őt utja közben egy nem messze lévő állomásra gyermekeivel.

Volt még husz koronája, ebből négyet oda akart adni a juhásznak.

Az nem vette el. Viszi ő az asszonyságot pénz nélkül is. Tudja bizony, hogy nem sok van neki.

Azt is tudta, hogy Boriskával rosszul bánt a sógornéja. El is vitte a vonatra.

A két asszony néma haraggal vált el egymástól.

A házigazda megdöbbenve tudta meg nővére eltávozását. A juhásztól pár sort küldött fivérének, köszönve eddigi szives szeretetét. Irta, hogy a világba indul valahogy majd megél árvaival.

Vonatra ült. Amily mély, bánatosan ült ott, ellentétül vidáman csevegett a három kis fiu, örültek az utazásnak, a futó gőzkocsinak és hogy a mama elhozta őket a haragos nénitől, ki párszor rá is ütött egyik-másikra, ha a mama nem látta.

III.

A harmadik helyen utaztak. Sok vásáros volt a vonaton. De később, főleg estefelé, fogyott már az utassereg.

Bús gondolataiba merülve ült Boriska. Az jutott eszébe, olvasta ő a lapokból, hogy vannak árvaházak s nemeselkü pártfogó urinók Budapesten.

Ezeket fogja majd felkeresni. Mikor jegyet váltott Budapestre, akkor csak arra gondolt, hogy valami szolgálatba áll, gazdasszonynak, szakácsnőnek, s majd fizet valami családnak a gyermekei tartásáért.

Szegény Boriska, azt hitte, hogy eltartják a három gyermeket olcsón Budapesten!... A szíve szakadt fájalmában, hogy kis kedveseitől meg kell válnia.

Oh, az a boldogtalan apa, hogy nem sajnálta őket ily nyomorra hagyni?...

Az utasok társalgása, gyermekeinek vig csevegése és a vonat robogó zaja, mintha a távolból jutna füléig, úgy tűnt föl neki.

Egyszerre egészen közel hallja egy érczes hang megcsendesülését:

— Jegyet kérek!

Magas, erőteljes, egészségesszinü arcú férfi áll előtte a jegyekre várva, miket elővesz Boriska és átnyújtja.

Az ellenőr rábámul, azután a gyermekekre. Egyszerre csak mondja:

— Mégse csalódom, asszonyom, ön Vasadi Boriska, Soros Béniné?!

— Hogyan, ismer engem? — kérdi megdöbbenve Boriska.

— Hogyne ismerném önt, akinek arcza mélyen szívembe vésvé maradt, bár egykor nem lett nőmmé,

kikosarazott. Én vagyok Barna István, katonai éveim után egyebet is tanultam, hogy valami állásba jussak, így most kenyerem van, tisztességesen élhetek. Most kedves Boriska legyen szeretett nőmmé! Higyje el, éveken át biztattam azzal magamat, hogy valaha még enyém lesz! Ugy-e nem fog kikosarazni?

— De, barátom, hiszen három gyermekem van, hogyan lehetek nejevé?

— Ha tizenhárom volna is, felneveljük őket kellőleg, még többet is, ha Isten szeretni fog bennünket és ön engem, kedves Boriska!

— Én szegény is vagyok, barátom, — mondta ő sirva, — férjemről bánatom maradt csupán!

— Megélünk mi szépen, kedves Boriskám, feledje a multat s még boldog lehet általam.

Kis pajtások.

És valóban nejevé lett Boriska, már három nap mulva csinos lakásába vitte Budapesten a jó Barna István, a gyermekeket iskolába adták, jobb mostoha-apa még nem volt Barnánál a világon!

Az eljegyzést édes örömmel ülték meg, mikor a derék férfi új családjának mindennel kedveskedett, sohasem bánta meg a házaspár, hogy egymásé lett.

Most akadhattak irigyek, de az ő boldogságukat soha meg nem zavarhatták.

Néhány barna fiu környezte még őket, de a legnagyobb „Barna” valamennyinek derék apja lett s imádta édesanyjokat, a kedves jó feleséget.

Jézus születése.

Magasztaltassék az Úr,
Mennyben és a földön.
Békeség, szeretet
Legyen mindörökön.

Derüljön ki minden
Szomorúság, bánat,
Kevély, és büszkeség,
Bűnösnek bocsánat.

Nyerjen bocsánatot
Az elesett lélek,
Mert örömhirt hoztak:
Pásztorok jövének.

Mert született nekünk
„Megváltó Jézusunk.”
Örömtelt ünnepén
Sohse szomorkodjunk.

Dicsőség tenéked,
Béke olajága,
Ragyogó szép csillag
Sötét éjszakába’.

Dicséret, dicsőség,
Áldassék szent neved,
„Megváltó Jézusunk”
Fordítsd hozzánk szemed.

Pásztorok jövének,
Örömhirt hozának,
Ma született „Megváltója”
A bűnös világnak.

Hallgasd meg imánkat,
Küldj békeséget,
Az egész világnak
Boldog ünnepeket!

B. F. Jeréz.

Levelek a harctérről.

Irta CSILLAG MÁTÉ.

Igaz történetet adok tovább.

Eperjes városának idősebbjei bizonyosságot tehetnek mellettem.

Mikor Andrásy Gyula grófnak eszébe jutott Boszniába magyar gyerekeket masiroztatni, a Varga Erzsí néni egyetlen fiát, a Pistát is közéjük állították, ropant keserűségére a hetvenéves öreg, összetöpörödött anyókének.

Kár volt a búcsúpogácsákat megecsukrozni, mert mikor tarisznyájába rakta, bizony elrontotta ezeknek édességét sűrűn potyogó könnyeinek sójával.

Örök rejtély a szív, ez az életet mozgató kis, buta hústömeg, de egy anyai szív rejtélye még szövevényesebb. A vén Varga Erzsí néni, mikor a szeme elől eltűnt távozó fia, búsan motyogta:

— Inkább, mint az apját, őt is a korcsában ütötték volna agyon, legalább véréből lemosogatnám, ravatalát diszithetném, sirját felvirágozhatnám.

— De hisz visszajön kendnek a fia, Erzsók néni!

— Beszélhet kegyelmed. Erzem én, amit érzek.

Mikor odalent a kopár bércek között az első lövések eldördültek és 28 magyar ifjunak életét kiönták bevezetésül, azóta se éjjele, se nappala Erzsók néninek.

— Azt kéne keréketörni, aki a puskát kitalálta. De ki is látott olyat. Amelyik bosnyák az ő Pistájára haragszik, az álljon ki vele szemtől-szembe, ki ököltre, ki furkósbotra, akkor nem félti az ő szerelmes magzatját, de egy ilyen vak golóbis oda trafálhat, ahova nem is küldték.

Egy hétre rá megjött a levél a véres országból. Ez volt az első levél, amit Erzsók néni egész életében először kapott.

A betűvetéshez, meg olvasáshoz nem értett. Mikor ő kis leány volt, neki a libákat kellett őrizni, meg az apróbb gyerekeket pesztonkálni, hát nem ért rá a kántortanítóhoz járni tanulni, azért hát felkéri a levélhordót, hogy olvassa fel neki szerelmes egyetlen magzatának levelét. A Pistát már bezzeg iskoláztatta.

A levélhordó, akit tisztességes nevén Wunschkónak hívtak, irástudó ember volt, aztán meg a katona levelét még jobban értette elolvasni, mert hát ő is katona volt negyvennyolcban, amiről büszkén hordja a bizonyítványt a nyakán, mert bizony a nyakán két hatalmas forradást hagyott maga után a kozák kardja, a ballábán meg a lösebb helye még mindig sajog, mikor zivatart jósol.

El is olvasta az öreg anyókének a fia levelét olyan alaposan, hogy a négy sorból, ami irva vala, elolvasgatott vagy egy óráig a Pista hősi tetteiről, mint spékelt fel kilencz bosnyákot, mint rántotta ki egy kutyafülűl alul a tornyot és hogy vitézségeért mint ígerte neki a bosnyák király feleségül az unokáját.

— Aunye! De már csak ez nincs a Pista levelebe?

Az öreg levélhordó sértődve böki meg a levelet:

— Olvassa hát kelmed, ha jobban ért hozzá.

De azért kihörpintette a salláriumba kijáró korsó bornak az utolsó kortyát is.

Jött ám levél máskor is, többször is, mindig addig tartott a felolvasása, míg a bor le nem csúszott a levélhordó torkán.

Varga Erzsí néni túlboldog volt az örömtől. Összepakolta leveleit és átfutott vele napamasszonyához, az is tudákos asszony, mert hát bábaasszonynak ugy dukál, — hogy hallja még egyszer, mit ír az ő Pistája.

Édös anyám! Sok ám itt a strapa, mög osztég minden derága, hát ne terheltessen küldeni egy pár forintot, én mög ölelem, csókolom kegyelmedet érette. Hűséges magzatja, bánatos fia, a

Pista.

— Nem ezt olvasta nekem a levélhordó, az derekabb ember, mint kelmed, aki tán azért olvas ilyeneket, mert még haragot tart a tavalyi tyúkfelcserelésért.

— De bizony az áll itt betűről, betűre.

Nem hitte ám a jó Erzsók néni és most kezdte csak nagyra becsülni igazán a levélhordót, aki ezen naptól fogva nagyobb kancsóban kapta az olvasásért kijáró bort.

Egyszer egy levélolvasás után azt mondja a levélhordó:

— Bizony, boldog asszony kelmed, nem ugy, mint Kerekésné, az alsó soron, az fekete, nagy paksa-métát kapott ma, hogy meghalt a fia, az András, közös sirba temették másik hetvennel, ugy dobtak rájuk égető meszet.

Felsikolt Erzsók néni, aztán siet az almáriumba és kezdi kirakosgatni a fekete ruháját.

— Minek a fekete ruha?

— Temetésre készülök.

— De hiszen ezer óra járásnyira temették innét az Andrást.

— Nem az Andráséra, de az anyjára.

— De hisz az nem halt meg.

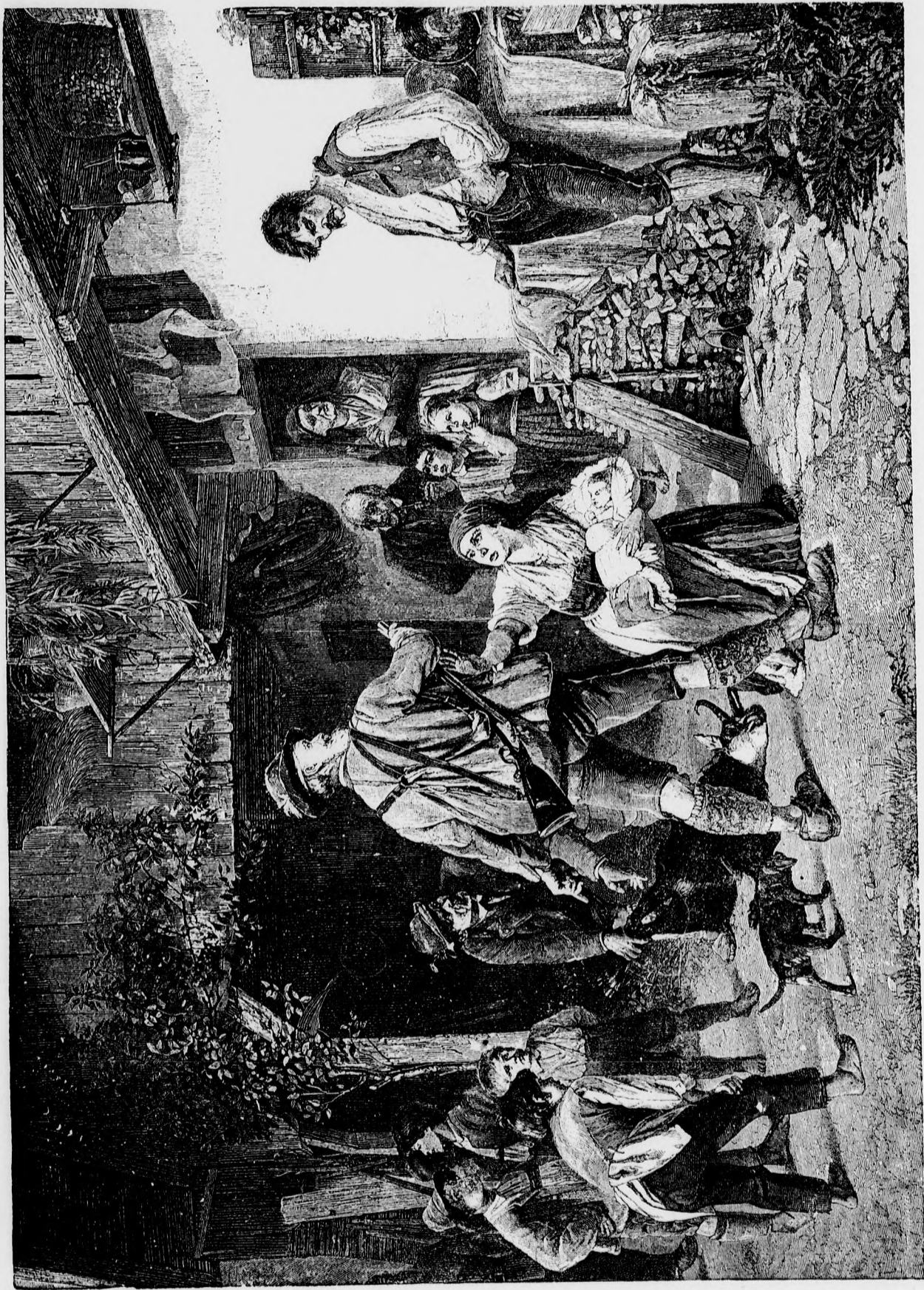
Megrázta Erzsók néni fejét.

— Olyat kee oktalan beszél, hogy egy özvegy-asszony, ha megölik csatában a fiát, ő is menten szörnyet ne halljon, az lehetetlen.

Sokáig nem jött levél Pistától. Eltelt egy hét, hónap, hónapok, levél nincs.

Erzsók néni elkullogott a postára és ott tudakolta, hogy talán a bosnyák levélhordó megbetegedett, hogy nem küldi a levelet.

Idő multán — hejh de sok kesergéssel teltek a napok, — Varga Erzsók a kántorral iratott — egy malaczért — egy szép levelet Pistának, amelyben esdve kéri, hogy válaszoljon neki, irjon neki, de még ma.

Az e. csipett vadászó.

A postán ugyan megkérte az urakat:
— Tekintetes urak! Inkább egy piczulával ráfizetek a reczepiczére, csak biztosan oda küldjék a Pistának.

Aztán leült a posta küszöbére.

— Miért ül ide le?

— Hát ha meg nem sérteném velem, itt várnám meg a választ, mert hát azt irattam neki, hogy még ma válaszoljon.

A postaiszt a sürgönyrudakra mutatott.

— Látja, jó asszony, azt csak olyan dróton lehet.

Varga Erzszi dühösen ment vissza a kántorhoz, hogy miért nem irt olyan drótoslevelet.

Hetekig leste a drótot, a postát, a levélhordót az öregasszony hiában, míg egyszer nagy, fekete paksaméta jött Varga Erzszi néni czimére.

Az öreg levélhordó már a boritékon látta, hogy Hióbpóstát viszen. Már azt a történetírók kutatására bizom, hogy az öreg asszony iránti szájalom, vagy a bor iránti szeretet volt-e nagyobb a mi levélhordozónkban, de annyi tény, hogy a feketekarimájú paksamétát sohse látta Erzsók néni.

A levélhordó vagy két évig hozta is, irta is a leveleket és idogatta a borokat.

Csak azzal volt megakadva, hogy hiában mondogatta, hogy Pistának a bosnyák király unokája, aki fülig szerelmes belé, annyi pénzt ad, mint a polyva, mégsem tudta megakadályozni, hogy néhányszor pár forintot ne küldjön a Pistának általa.

Ezek a pénzek égették a levélhordó lelkiismeretét. De csak félrerakosgatta.

Nem nyult volna hozzá a világot sem.

Egyszer nagybeteg lett Varga Erzszi, tollbadiktált még egy utolsó levelet, szívhezszólót Pista fiának, azután felvette az utolsó kenetet és fiának hosszu, boldog életet kívánva az Égből, kiadta lelkét.

* * *

Eperjesen akkoriban azt hitték, hogy a levélhordó esze meghibbant, mert, hogy egy rá nézve vad, idegen asszonynak csináltatott egy drága sirkeresztet a saját pénzéből a jó, öreg Wunschkó.

~ Dal. ~

*Hiába vár a kis madár párjára,
Az én szívem a szerelem árvája,
Mit vétettem az istennek, hogy így bánt?
Hogy utamba küldte ezt a barna lányt.*

*Hej! csak úgy van a barnával mindenki,
Mind hamis, az ember mégis szereti,
Csapodárta bohó, aki gondolna,
Csak annyival gyönyörűbb is ne volna.*

*De ha már így előfogott az átok,
Tudom én már, tudom, hogy mit csinálok.
Csaplárosné! ide minden jó borát,
Hadd ülöm el holt szerelmem gyásztorát.*

*Vigan élem a világom ezután,
Né kacagjon én felettem az a lány,
Egy szép szöke majd meggyógyít engemet...
Vagy tán végkép összetöri szívemet.*

Szentirmay Elemér.

Agglegények regénye.

(Regény egy kötetben.)

(17.)

Irtta: **KOZMA JÁNOS.**

Félve, remegve bontottam fel és magamban olvasám:

„Tisztelt Somhegyi úr!

Ön nagyon rossz hadvezér lett volna. Készült bevenni egy várat és megengedte, hogy azt az ön szeme előtt más vegye be. Az ön gyávaságát az a másik ügyesebb és vitézebb hadvezér felhasználta és míg ön az ostromra előkészült, addig már az illető be is vette a „várat.”

De különben is ön jobban szereti a kappanpecsenyét, mint engem; míg ellenben Kopárfy Tivadar helybeli jegyző sokkal jobban szeret engem, mint a kappanpecsenyét; tehát én kezemet, sőt szívemet is összes érzelmeivel neki adtam s már frigyünket a szülői áldás is koronázza. Tegnap volt az eljegyzés. — Önelkészt. Másutt több szerencsét kíván önnek tisztelője:

Kupakus Giza.

Kupakfalva, 1884. okt. 6-án.”

„Égszakadás, földindulás, a fejemen egy kappanás”, sőt a szívemen három... Szaladj! siess! fuss! adta gyáva katonája, Somhegyi Róbert.

XXII.

És én szaladtam, mert már suttogták a faluban, hogy a jegyző kiütötte a nyeregből a tanítót, sőt mi több, szellemi képességemet is bírálat alá vette a falunyelve.

Harmadnap egyenesen ide a fővárosba utaztam és itt a városnál óradijas tanítói alkalmazást nyertem.

Azután magánuton készültem a polgári iskolai tanári vizsgára, mit 1888-ik év június havában jeles sikerrel le is tettem s megkaptam a polgári iskolai tanári oklevelet.

Azután csakhamar egy magánintézetnél találtam alkalmazást, itt a fővárosban.

Itt aztán már nem kellett a regényekre szorulnom, megtanított sikkes lenni, udvarolni a kör, amelyben mozogtam.

Hiába, mégis csak legjobb tanító maga az élet.

Iparkodtam is utánpótolni azt, amit azelőtt elmulasztottam.

Udvaroltam is nyakra-főre, akárcsak egy Don Juan.

Csakhamar megismerkedtem, sőt mi több, bele is szerettem Daruváry Tóbiás többszörös háztulajdonos eszes és szellemes leányába, Antónia kisasszonyba.

Szerelmem viszonszerelmemre talált, sőt már az ujainkon levő jeggyűrű szívünk frigyét hirdette s igaz szerelmünkről tanuskodott.

Én boldog voltam s ladikáztam az élet édesvizü tengerében, usztam a kéjmámorban.

Barátaim irigyelték tőlem azt a fényes csillagot, amely az én egemen oly tündöklően ragyogott.

Boldogságomban elfelejtettem a multat, el a barát-kolostort szomorú emlékeivel, sőt még a szép és bájos özvegy jegyzőné emléke is, Kupakos Gizuséval egyetemben, ködként foszlott szét lelki szemeim előtt és én csupán a jelennek éltem — a boldog jelennek.

Vakon rohantam az élet virágos utjain, könnyelműen szórva a pénzt, halomra csináltam az adósságot.

Persze, Daruváry Tóbiás mitsem sejtett az én könnyelmű életem felől, mert már akkor volt bennem annyi „finesz”, hogy az eltitkolandókat szépen el tudtam palástolni az öreg úr előtt.

Ő a legjobb s a legszolidabb fiatal embernek tartott, ugyszintén — a felesége is.

„Édes fiamnak“ szólított mindakettő; én pedig az öreg urat „papának“, az asszonyt „mamának“, Antóniát pedig „kis muczusnak“ neveztem. Már magam is Daruváry Tóbiás családjába számítottam magamat. Történt azonban, hogy a fürdő-idényre Daruváryék Tátra-Füredre utaztak s engem holmi apróbb ügyek elintézésével biztak meg. A fürdő-idény vége felé, egy délután, midőn a kávéházból hazatértem, iróasztalomon három levelet találtam. Kíváncsian bontottam fel a legkisebb levelet, amely egy barátomtól származó névjegy volt s így szólt:

Róbert.

Együtt van a kompánia a Vadászkürtben s csörömpölnek a poharak szünet nélkül. — Csak még te hiányzol közülünk. Jöjj azonnal! Vár az a kis hamis színész is, ki úgy megtetszett néked a minap,

barátod: Máté.

Amint elolvastam a „meghívót“, nagyot ugrottam örömben, mert megvallom, az időben a muri dolgában is igyekeztem helyrepótolni az elmulasztottakat. S a kis színészhez pedig — nem tagadom — szintén vágyott a lelkem, persze, — csak titokban.

No de, hogy szól a másik? Kíváncsian bontottam fel s abban ez állt:

Kedves Fiam!

Azonnal sziveskedjék tudósítani, hogy amire legutóbb levélelileg felkértem, elintézte-e azokat a dolgokat?

Amint leveletem megkapja, azonnal sziveskedjék a választ megírni és postára tenni, hogy én még e hó 30-áig megkapjam, mert folyó hó 31-én elutazunk innen rokonok látogatására. A fürdő-idényt kellemesen töltöttük, volt szórakozásban részünk. Sokszor gondoltunk önre. Üdvözetünket küldjük önnek, Antónia pedig még egyebet...

Tátra-Füred, 1888. aug. 26-án.

Daruváry Tóbiás.

No már erre nem ugrottam örömben egyet sem, mert megvallva, semmi kedvem sem volt a levélíráshoz. Boszankodtam.

De mégis nem hagyhatom el az írást másnapra, mikor az öreg, a leendő após, már e hónapban készül elutazni Tátra-Füredről. El van végezve minden pontosan. No majd mindjárt megírom a választ, — gondoltam, — de mielőtt irtam volna leendő apósomnak, a harmadik levél tartalma is feleségizta kíváncsiságomat és felbontottam.

Brrr! Az az átkozott szabó türelmetlenkedik.

A levélben ez állt:

Tekintetes Somhegyi úr!

Ön már két éve — annak daczára, hogy folyton újabb és újabb megrendeléseket tesz, — csak biztattással igyekszik rendezni nálam fennálló adósságait és soha nem fizet. Tartozása: 478 frt 90 kr. azaz: Négy-százhetvennyolcz forint és kilenczven krajczár. Mint-hogy ön már két év óta egy krajczárt sem fizetett, ennél fogva tovább egy napig sem várok.

Ha holnap d. e. 9 órára nem rendezi adósságát, úgy akkor be fogom perelni és ujságilag figyelmeztetem kollégáimat, hogy öntől tartózkodjanak.

Budapest, 1888. aug. 26-án.

Tisztelettel
Thülphenthal Ábrahám
szabómester.

De boszuságomban alig láttam a papírt előttem, s jóformán azt sem tudtam akkor, hogy mit írok.

Daruváry Tóbiásnak ezt irtam:

Kedves Papa!

Minden el van a lehető legjobban intézve, mintha csak önönmaga intézte volna el az ügyeket. — Az önök kedves társaságát szomoruan nélkülözöm. S alig várom, hogy ismét viszontláthassam önöket. Különös üdvözetemet és még ezer p...t küldök a kis muczusnak. Mamának és önnek kezeit csókolva, vagyok szerető fiuk: Róbert.

Budapest, 1888. aug. 26-án.

Csakhamar hozzáfogtam a másik levél megírásához is.

Igy szólt a levél:

Tisztelt Thülphenthal Ábrahám
szabómester urnak

Budapesten.

Vettem kötelezettségemre figyelmeztető sorait, nyomban válaszolok reá és kérem önt: Csak még pár hónapig legyen türelemmel. Jelenleg semmiképen sem tudok kötelezettségemnek eleget tenni, de rövid két hónap elteltével, már mint gazdagon nősült ember, a menyasszonyi hozományból úgy az önnél fennálló, mint egyéb helyeken levő összes adósságaimat köszönettel ki fogom fizetni. Tehát türelem! Annyival is inkább kérném türelmét, mert esetleges türelmetlenségével — amellet, hogy nekem is árthatna — egyben önönmagának is kárára lehetne.

Tisztelettel Somhegyi Róbert.

Budapest, 1888. aug. 26-án.

Mikor készen voltak a levelek, még csak át se néztem azokat. nagy sietve, boszankodva bepakkoltam s a czimzést is áta-botába firkantottam reájuk.

No, hadd menjenek! Szedtem-vettem össze az iróasztalon szertesztét heverő papirokat, leveleket s dobtam a fiókba. — Magam vittem a leveleket a postára s onnan pedig rohantam a „Vadászkürtbe.“

A vig társaság még mindig együtt volt. Ott volt a kis színész is.

Éjfélig mulattunk vidáman.

Éjfélt után hazabotorkáltam és lepihentem. Csakhamar — ringatás nélkül — elaludtam s álmodoztam ő vele, a szép Antóniával.

XXIII.

Ötönap délután egy kis csomagot kaptam a postán. Tátra-Füredről jött.

Megismertem a czimzésen Antónia irását.

No meg a postabélyegzőn is olvasható volt a feladási hely.

Lelkem az örömtől repesett.

Hiába, nincs párja az én angyali jegyesemnek!

Ő még a távolban is gondol reám! Ó, az aranyos, a drága „kis muczus“ bizonyára meg akar lepni valami kedves, fürdői ajándékkal, tátrafüredi emlékekkel, — gondolám.

Kíváncsian bontottam fel a csomagot s legfelül egy névjegyet pillantottam meg, amit nyomban olvasni kezdtem:

Róbert.

— Együtt van a kompánia a Vadászkürtben s csörömpölnek a poharak szünet nélkül.

Itt már elakadtam s majd hanyatvágódtam a padlón az ijedtségtől.

Mindjárt tudtam, hogy ez az a névjegy, amelylyel Csopaky Máté barátom a minapában a Vadászkürtbe hitt mulatni. Hogy jutott ez Antóniához?! Szórakozottságomban bizonyára az atyjának czimzett levélbe találtam bepakkolni. Ugyis volt. No de se baj! — gondolám. — Ez még nem olyan nagy baj, hogy ennél na-

gyobbat egy szerető jegyes el ne tudna viselni. Azután egy csomag összehajtogatott újságpapír volt csomagolva s alatta egy levél.

No ez lesz az aranyos kéznek aranyos írása, amelyben talán egy kis mosdatás, egy kis neheztelés is lesz számomra, — így vélekedtem.

Szinte félve vettem kezembe a második levelet s mintha úgy akartam volna belőle kilopni tartalmát, közel se mertem tartani szemeimhez, távolról olvastam.

Tisztelt Thülphenthal Ábrahám
szabómester úrnak

Budapest.

„Vettem kötelezettségemre figyelmeztető sorait, nyomban válaszolok is rá és kérem önt, csak még pár hónapig legyen türelemmel. Jejenleg semmiképen sem tudok kötelezettségemnek eleget tenni“ . . .

No, itt már kiesett a levél a kezemből és én buta ábrázattal sokáig szótlánul bámultam a mennyezetre. Forgott velem a világ.

Nem hittem saját szemeimnek. Egy darabig még azon is kételkedtem, hogy ébren vagyok. Azt gondoltam, hogy álmodom.

Azután felvettem a leejtett levelet és kezdtem tovább olvasni.

. . . „de rövid két hónap elteltével már mint gazdagon nősült ember, a menyasszonyi hozományból úgy az önnél fennálló, mint egyéb helyeken levő összes adóságaimat köszönettel ki fogom fizetni“.

De itt már félbehagytam az olvasást és boszúságomban úgy vágtam a padlóra a levelet, hogy magam is alighogy utána nem estem.

Ekkor már észrejttem és tudtam mindent.

En bolond szórakozott számár! a multkor a szabónak irt levélhez kevertem Csopaky Máté névjegyét és azt Daruváry Tóbiásnak czimeztem Tátra-Füredre.

No, ez lesz az én halálos ítéletem! — Remegve, félve kezdtem olvasni:

Tisztelt Somhegyi úr!

Itt küldöm vissza az ön tévesen útnak bocsátott leveleit és a jegygyűrűt. Ez utóbbit adja annak a kis hamis színésznőnek, aki a minap úgy megtetszett önnek. Annak a hozománya bizonyára kifutja az ön adóságait, de az enyém kevés arra.

Tátra-Füred, 1888. aug. 15. Antónia.

Ez aztán a nem remélt fürdői ajándék!

Egyszerre vége lett a szép reménynek, vége mindennek . . .

A leveleket nyomban elégettem; a jegygyűrűt lettem a diákkori ládának a fenekére s megfogadtam, hogy onnét többé soha elő nem veszem; azután pedig bánatomban akkorát mulattam, hogy Iglóra is eljutott a hire.

Daruváryék akkor már Iglón mulattak.

Persze, akkor már sem én nem törődtem ő velük, sem ők nem törődtek én velem.

Később aztán elgondolva azt, hogy a mai világ fényűző hölgyeit úgyis bajos eltartani s igényeit kielégíteni a kis, szerény fizetésből, lemondtam a nősülésről és megfogadtam, hogy többé nem hagyok játszani a szívemmel, nem leszek rabja a szerelemnek, élek nyugodtan.

Azóta fogadásomat meg is tartottam; nősülési szándékkal még csak közelébe se mentem egy leánynak se.

S ha az Isten megtartja mostani eszemet, bizonyára nem is nősülök soha, csendes agglegénységben töltöm el hátralevő napjaimat.

— Nem helyesen beszélsz, barátom. — A családi boldogságot az életnek semmiféle öröme felül nem mulja. Aki azt nem keresi, az lemond az üdvörről, le az igazi boldogságról, mert az élet többi öröme csak pillanatnyi s számbavehetetlen ahhoz képest. Akinek otthonában nincs egy szerető, gondos nő, annak az élet örömtelen, sívár vergődés, akárcsak a mienk. — Van-e öröm az otthon örökös magányában?! — Vár-e bennünket valaki ölelő karokkal, édes csókkal?! — Ugy-e nem. — Találunk-e igaz örömet a mámorban?! — Örömet nem sokat, de gyakran undort — igen. Ha némelykor a bú és a bánat vaskezeivel marcangolja szívünket, megosztja-e valaki velünk fájdalunkat?! — Ugy-e nem. Ha megbetegszünk, jószívű ápolásra számíthatunk-e?! — Akár otthon, akár a kórházban csak fizetett ápolónk lehet, de azt nem a szíve hozza betegágyunkhoz, annak mindegy, ha ma, ha holnap halunk meg.

— Tökéletesen igaza van Kázmér barátunknak, — hallatszott az agglegények véleményének helybenhagyó megnyilvánulása.

De Kormos Szilveszter mégis azon csodálkozék, hogy Kázmér mindenkinek oly jó tanácsot tud adni és maga mégsem veszi hasznát okosságának.

— Még nem késtem el! Legfiatalabb vagyok köztetek, — válaszolt mosolyogva Kázmér.

— Halljuk! . . . halljuk most már a te regényedet! — kiáltották a társak.

Mire Domszöghy Kázmér az ő fülbemászó, édesen csengő hangján megkezdte elbeszélését.

(Folytatását l. a Regénymelléklet 9. oldalán.)

Irodalom.

Eötvös Károly munkái. Révai Testvérek könyvkiadó cég ismét nagy szolgálatot tesz az irodalomnak, midőn a jeles tollu Eötvös Károlynak szépirodalmi munkáit összegyűjtve, kiadja és könyvpiazcra hozza. Eötvös Károly oly kitünő író, hogy már versei olvasásakor sajnálkoznunk kell, hogy nem kizárólag az irodalomnak szenteli idejét. Mai lapunkban közölt szellemes, humoros beszélyke mutatvány a melegen ajánlható nagy munkából.

Az Olesó Könyvtár Gyulai Pál szerkesztésében ujabban sűrűn adja a hazai és a világirodalom klasszikusainak egyes munkáit. Ezúttal Shakspeare két művét veszszük egyszerre gondos és esinos kiadásban, könnyen olvasható betűkkel nyomva. Mindakettőt a Kisfaludy-Társaság által kiadott fordításokban. Az egyik *III. Richard király*, melyet Szigligeti Ede ültetett át irodalmunkba, a másik a *Velencei kalnár*, melyet Ács Zsigmond fordított le. Mind a kettő hosszú időt át hiányzott könyvpiaczunkon; most egyszerre olesó kiadásban 80 fillérért kerültek forgalomba, amit a nagy közönség bizonyára szívesen fog venni, mert a két színmű ujabban nemzeti színpadunk műsorán is sűrűbben fordul meg. Együttal Delpit Albertnek egy kedves beszélye is megjelent az Olesó Könyvtárban: Lydia első fellépte, mely a színészvilágból veszi tárgyát s a szerző ismert művészetével van megírva. Ennek az ára 20 fillér. Az Olesó Könyvtár kapható a Franklin-Társulatnál és minden hazai könyvkereskedésben.

A SZERKESZTŐ POSTÁJA.

Dávid Béla. Köszönet az igen sikerült talányfüzetért. Már a külesin is díszeteket érdemel. Kár, hogy az ünnepek el-késtek. — **Gyökös.** Igen jó, de elkészt. — **Achim.** Jönni fognak. — **Simon Vilmos.** „Katonavétség“ megérdemli a nyomdafestéket, de nekünk ily hosszú közleményre nincs terünk. — **Molnár János.** Az ily kétnevűség csak zavart okoz. Ha jó, akkor bármily név alatt készséggel közöljük. Ez jön. — **Bolygó hollandi.** Sok igazat mond. (Égyben téved: a papír ára 30^oo-kal emelkedett.) Am ha leközljük ezikkét, akkor tiszerte több kézirat fog jönni . . . de pénz nem. — **Csalányi Irénke.** Kis simitással hozzuk.

Europa, irodalmi és nyomdai részvénytársaság, Budapest, VI., Ó-utca 12. sz.

(Regény egy kötetben.)

Agglegények regénye.

Irta: Kozma János.

XXIV.

Közel voltunk egymáshoz: Ő a vénuszi szépség, az erényekben s egyebekben gazdag és szellemes angyali lény, Irénke, Garamszögön, én pedig Domb-szögön laktam.

Szülőink már kora gyermekségünkben egymásnak szántak bennünket s mi, már kora gyermekségünkben is szerettük egymást s szeretetünk az idő haladtával szerelemmé változott.

Szívünk egyedüli lakója a tiszta és nemes szerelem volt.

De ami boldogságunk mézébe is mérget kevert az idő.

Azon a vidéken birtokot vásárolt egy fiatal, nőlen osztrák mágnás, gróf Böhmhez Ottó, ki rávetette szemét az én imádott Irénemre s komolyan kezdett neki udvarolni. A magas rang, a főúri czimer, a grófi korona megtette hatását: elkábitotta a szülők fejét, akik nekem határozottan kiadták az utat. De Irénke változatlan szerelméről biztosított.

A szülők azonban gátat vetettek elénk. Ezt látva, hogy mi úgy se lehetünk egymásé, lemondtam mindenről, le az édes reményről s elkéseredettségemben neki-indultam a világnak, gyógyírt keresni fájó szívemre.

Először is ide a fővárosba utaztam. Itt aztán a többek között megismerkedtem a „Renz“-féle czirkusz légkirálynőjével, Rozalinda kisasszonnyal.

Rozalinda szép volt, mint egy angyal és hozzá még légkirálynő is. Én is bálványoztam tehát őt, sőt erősen elhatároztam, hogy nőmmé teszem. Egy alkalommal látogatást tettem Rozalinda lakásán. Szívesen fogadott. Beszélgetés közben megvallottam Rozalindának iránta érzett szerelmemet s komoly szándékomat.

— Uram, én nem tudok a czirkusztól megválni. Kezemet csak oly egyénnek adhatom, aki a czirkusz kötelékébe tartozik, — adta meg a lemondást czélzó választ a lég bájos királynője.

— Ha boldogságot osztó kezének megnyeréséhez csupán csak az a feltétel, amit méltóztatott mondani, úgy akkor könnyen segíthetek a bajon: egyszerűen beállok a czirkusz kötelékébe, — válaszoltam.

Rozalinda e szavakra tüzes tekintetet vetett reám; szemeinek tüze szívemet perzselte.

És akkor oly szép volt, mint egy glóriás Istennő. — És tudna ön valami szolgálatot tenni a czirkuszban? — kérdezte.

— Hogyne! — Minden este karomon vezetném önt az előadásra; előadás után pedig haza, otthonunkra; előadás közben, midőn ön fenn a magasban produkálná hajmeresztő mutatványait, imádkoznék, kérném az Istent, hogy az én kis aranyos feleségemet mentse meg valami szerencsétlenségtől.

— Ez nagyon szép öntől. — De hát ez még mind nem művészet. Én pedig azt óhajtanám, hogy férjem a czirkusz művészei között foglaljon helyet. — Tud-e ön tornászni? — kérdezte a bájos művésznő.

— Diákkoromban első testgyakorlója voltam az intézetnek, — felelém.

— No akkor én tovább fogom önt képezni. — Jó lesz-e? Előre is fogadja köszönetemet fáradságáért.

— Es majd ön lesz a légkirály, én pedig a légkirálynője.

— Korona nélkül királyi férje leszek a lég bájos királynőjének — gondoltam magamban.

És már másnap meg is kezdtük a szép Rozalindával a légtornászat gyakorlását.

De alighogy feljutottam a nyujtóhintára, már az első karforgásnál, valószínűleg a föld központi vonzó erejének befolyása következtében, lerepültem a hintáról.

Csak az volt a szerencse, hogy a háló ki volt feszítve alattunk, — abba pottyantam.

Másodszor ismét felkusztram a magasba s a gyűrűhintán a „békát“ produkáltam.

— Helyes!... helyes!... nagyon helyes!... nagyon jól van! — kiáltott Rozalinda.

Leestem a hálóba, de a háló ruganyossága kidobott a köröndre és ott feküdtem hason — akárcsak egy béka — nagyokat nyögve, sóhajtván.

A lég bájos királynője pedig ijedten szállott le hozzám magas és ingó trónusáról és részvétellel kérdezé: — Megütötte magát? miye fáj?

— Én leestem a királyi trónusról, még egyszer nem kapaszkodom oda fel, hogy nyakamat törjem.

Isten önnel, szép Rozalinda!

XXV.

Elutaztam Párisba, hogy mielőbb elfelejtssem a szép Rozalindát. Ott aztán találtam csak az igazi női szeszélyre! Amint egy este a boulevardon sétáltam, egy kisebbszerű, de zajos társaság jött velem szembe.

S midőn közelebb értek, legnagyobb csodálkozásomra, köztük egyik legjobb és legkedvesebb barátomat, Csutorás Dinit ismertem fel, aki már néhány hónappal azelőtt tanulmányutra indult — külföldre.

— Szervusz, Dini! — köszöntöttem.

— Ni-ni!... hát te is itt jársz, Kázmér — kérdé meglepetten barátom.

De már erre egymást öleltük és csókoltuk.

— Feledni vágyom őt, akit úgy szerettem; azért utaztam külföldre.

Hiszen még nincs feleségem, — válaszoltam.

— Tehát feledni és feleséget szerezni jöttél te Párisba?!

— Ha e két dolgot egyszerre tudnám elvégezni, nagyon szeretném. — Segítségére leszek barátom! Itt a kezem, — biztatott az én földim.

És csakugyan igaza volt a Dini barátomnak. — Ott az első találkozás alkalmával tüzet fogott a szívem.

Miss Fillis Angelina, a Párisban időző „angol szépség“, a híres színésznő bájaival meghódított engemet; én pedig feltettem magamban, hogy — ha csak lehet — meghódítom őt. Angelina megengedte, hogy másnap lakásán felkereshessem.

Otthon velencei csipkével diszitett, könnyű mouselin háziruha fedte szabályosan domborodó tagjait. Az otthoni kosztümben a britt-szépség látszatos bájai még inkább feleségázták égő vágyamat; azért nem is titkoltam érzelmeimet; szerelmet vallottam neki:

— Angelina! — Én önt szeretem.

— Mi a czélja?

— Megosztani önnel az élet örömeit.

— Így tehát ön nőszülni óhajt?!

— Eltalálta. — Czélom: nőmmé tenni önt, drága Miss.

— Sajnálom, de kárba vész a fáradsága. Én a színpadtól válni nem tudok.

— Pedig egy mosolyáért képes volnék bármily áldozatra. — Abban öcsöbben is lehet része: tessék ma este a színházba jönni.

— Viszontszerelmeért kincseket raknék lábai elé — hódolatom jeléül.

— Uram, én nem kívánkozom kincsekre. — Nekem egy lábaimhoz repülő bokréta a legdrágább kincsem.

— Egész virágerdőt rakatok lábai elé.

— Tehát jó, ... ha kiállja ön a tűzpróbát, szívem az öné, itt a kezem.

— Parancsoljon velem!

— Ön holnap hoz nekem egy gyönyörű csokrot ...

— Még ma! ... és százat, nem egyet! — vágtam közbe Angelina szavaiba.

— Nem uram, nem; holnap csak egyet hoz. És annak az egy csokornak a megváltása fejében kap tőlem egy csokrot.

Másnap azután ön megduplázza a csokrokat és én is megduplázom a puszikat, komoly arccal folytatá parancsát a bájos Miss.

— Ezer örömmel állok szolgálatára.

— És azt úgy folytatja két hétig: mindennap megduplázza a bokrétákat. — Én pedig duplán szolgáltatom ki önnek a csokrok megváltása fejében a csókokat. Tehát holnap hoz vagy küld ön nekem egy csokrot, holnapután kettőt, azután négyet, azután nyolcat, másnap tizenhatot és így tovább, s a két hét elteltével rendelkezésére állok kezemmel és szívemmel. — Megértette, uram?! — S van kedve az alkuhoz?! — komoly hangon kérdezte Angelina.

Még aznap elmentem Páris egyik hírneves kertészehez, Klementisz Lajoshoz, kinél megrendeltem a tizennégy napig naponként duplán szállítandó csokrokat.

Az első csokrot magam személyesen vittem el Angelinához, de már a többinek odaszállításával a kertészt bízom meg.

Másnap a délelőtti órákban, midőn megjelentem a szép Miss otthonán, a virágtartón két gyönyörű bokréta állt, kamília és egyéb szingazdag virágokból.

— Én a bokréták kialakított árért jöttem, — feleltem.

Mire Angelina egy villamos-csengetyű gombját megnyomta, s már a másik pillanatban egy frakkba bujtatott, fehér keztyűs néger állt előtte, várva úrnőjének parancsát.

— Tom! — szólott a művésznő. — Én ezen urtól csokrokat vásároltam, darabját egy csókért. Érti?!

— Érttem, — válaszolt a néger és mosolyogva mutatta fehér fogait.

Én pedig sehogysem tudtam megérteni, hogy mit akar az én szívem választottja azzal a négerrel.

— Nézze, Tom! ... itt van a két bokréta. Látja?

— Látom, — felelt bambán a kormosképű fickó.

— Ennek a csokornak két csók az ára. Én most meg fogom adni a két csókot ennek az úrnak, hogy többé ne követelhesse. Ön lesz a tanu.

Angelinának forró csókjai elkábitottak, fejembe hajták a vért és az én egész valómat egy addig még soha nem érzett édes, kéjes mámor ölelte át és én azt hittem, hogy én vagyok a paradicsomi Ádám, kinek Éva a tiltott almát kínálja. Azt a fekete, mosolygó fickót pedig emberbőrbe bujtatott ördögnek véltem.

Igy aztán én mindennap elmentem a csokrok fejében kapandó puszikért, egészen a tizedik napig.

Akkor már Angelinának egész lakásán, sőt még a folyosókon is halomra volt hányva a sok csokor. — És én kaptam ötszáztizenkét csókot annak a kormosképű négernek a tanúsága mellett.

A sok csók majd elvásította a számat. — És én — Istenemre mondom — megsokaltam a sok édességet.

S mikor Angelinától eljöttem, még az utcán kezdtem utána számítani a dolognak és borzasztó fel-fedezésre jutottam, t. i. a már addig szállított ötszáztizennegy s az aznap szállított 512 azaz ötszáztizenkét darab, összesen ezerhuszonhárom csokor, illetve az 1023 puszi ára fejében — a csokrokat és a puszikat darabját tiz forintjával számítva — ezeregyszázharmincz forinttal tartoztam, amennyiben 100 forintot már foglalólul adtam a kertésznek.

És aztán kiszámítottam, hogy tizennégy napig mennyire rugna a csokrok száma és ára.

A tizennegyedik napon kellett volna Angelinához szállítani 8192 darab csokrot és annak megváltása fejében kaptam volna ugyanannyi puszit.

Ez a szám még a jóból is sok. Talán meg is értett volna?

Megborzadt tőle a hátam.

Én nekem pedig kellett volna a kertésznek fizetnem a már addig szállított 1023 darab és az azután szállítandó 15360 összesen 16383 darab csokorért (à 10 forint) százhatvanháromezernyolczszázharmincz forintot.

A legközelebbi vonattal Berlinbe utaztam anélkül, hogy a szeszélyes britt-szépségtől csak el is búcsúztam volna.

XXVI.

Minthogy Berlinben nem találtam ismerősre, fel-tettem magamban, hogy csak addig fogok ott időzni, míg a város egyes nevezetességeit megszemlélem s azután visszautazom hazámba, szülőhelyemre, Domb-szögre.

Midőn már sorra jártam az összes nevezetességeket, egy falragaszon olvastam, hogy ma Willing Anton úr ezer darab különféle, szebbnél-szebb állatot tartalmazó menazseriájával Berlinbe érkezett s már este 6 órakor a szép és bátor Willing Krisztina kisasszony megkezdte az egy ketreczbe összeeresztett hat darab erőteljes algériai oroszlánal és hat darab keletindiai tigrissel hajmeresztő mutatványait.

Ezer darab vadállat egy menazseriában!

No ezt meg kell nézni! — Ilyet még nem láttam.

Aztán hat darab oroszlán hat tigrissel egy ketreczben!

Szinte hihetetlen

Hiszen még a kutya sem szokott összeférni a macskával. Annál kevésbé az oroszlán a tigrissel.

Bátor kis leány lehet az a Willing Krisztina, ha közibük mer menni!

Pontban hatkor lépett a ketreczek elé Krisztina kisasszony, testszinü trikóban, aranszegélylyel és hamis gyémántokkal kirakott zöldszinü, rövid szoknyában, kezében a szokott drót-ostorral. Dús aranszinü, gyűrűs haja kibontva csüngött. Arczán halvány pir ült. Vért-piros ajkai közül az apró, gyöngysorfogak látszottak.

Az első pillanatban én ismét meg voltam bűvölve.

Oly szép, oly bájos, oly szelidképü angyalt még nem láttam az életben.

A másik pillanatban már a két ott álló szolgáló a vonóajtókat felnyitotta mindakét oldalon és a középen álló üres ketreczbe iszonyú ordítással rohantak a bestiák; de azon pillanatban közibük ugrott a kis bájos állatszéliditő s amint a ketrecz közepén állva, drót-ostorát feltartotta, egyszerre halotti csend lett a ketreczben, úgyszintén a nézőtérén is. S az addig vadul ordító szörnyetegek meghunyászkodva, körülfeküdtek a „niedert“ vezénylő bájos hölgy körül.

Azután pedig először az oroszlánok, utánuk a tigrisek az észbontóan szép Krisztinának balkezét sorban megnyalták és azután külön az oroszlánok, külön a tigrisek, a ketrecz külön oldalán — mint a katonák — sorban felállottak és várták a további parancsot.

Az oroszlánok is mind csendesen szundítottak. Egyszer csak Krisztina elkiáltja magát: „Die schönen Löwen zu mir!“ Erre a hat oroszlán iszonyú ordítással rohant a fekvő hölgyre: egyik a nyakát, másik egyik lábát, a harmadik a másik lábát, a nyegyedik az egyik karját, az ötödik a másikat kapta szájába, míg a hatodik ordítva futkosta körül a többit. A nézőközönségen iszonyú ijedtség, borzasztó félelem vett erőt. A hölgyek közül sokan sirni kezdtek, többen elájultak s a férfiak pedig segítségért kiáltottak. Egy perc elteltével a szép hölgy elkiáltotta: „Forwärts, Marsch!“ s a másik pillanatban mind a hat oroszlán sorban, a szolga által betartott égő abroncson keresztülugorva, a már kívülről felnyitott ketreczbe rohant.

Én nem bírtam a szívemmel: lánggal égett benne a szerelem; a fejem pedig a láztól égett.

Bemutattam magamat nyomban Krisztinának és édes szülőinek, akik szívélyes barátsággal hívtak kocsilakásukba.

Ott benn a papa egy ókorbeli pamtagon heverésztett, illatos szivarfüstöt eregetett karikázva s abban gyönyörködött: de amint beléptünk, felkelt és egész eleganciával fogadott bennünket.

A menaszeria-tulajdonos nem késett kijelenteni, hogy ő, a leányát csak oly egyénnek adja, ki az állatszeliidítés mesterségéhez ért.

Én — szót fogadva a kis angyali lánynak — büszkén adtam tudomására az öreg Willing Antonnak, hogy az állatszeliidítés mestersége úri passzióim közé tartozik és hogy már különféle idősebb fenevadakkal többbizben mutatványokat is produkáltam.

Nehezemre esett a hazudás, de Krisztina kedvéért szívesen tettem.

— Bravó! . . . bravó! hoch! zsviú! éljen! nagyon helyes, barátom, — válaszolt barátsággal Willing ur. — Már most, ha lesz szíves édes barátom egyszer az én oroszlánaim és tigriseim közé is bemenni, akkor kész az egyezés, önnek adom leányomat és nevére iratom egész vagyonomat, az állatsereglettel együtt és én nyugalomba vonulok. — Magamnak csak évi tartásdíjat kötök ki.

Semmi hajlandóságot nem éreztem magamban az öreg Willing ur által előadott föltétel teljesítésére.

S már-már le is mondtam volna a reményről, ha Krisztina ismét a fülemben nem súgja, hogy mondjam az öregnek, hogy majd meggondolom magamat.

E szavak varázsa szívemben az alvóféiben levő parazsat ismét lángalobbantotta és én kezdtem remélni.

— Jól van uram, majd meggondolom magamat s azután jelentkezni fogok akár a cselekedetre, akár a visszavonulásra, — válaszoltam komolyan Willing ur szavaira és azután elbucsuztam s a szállóbeli lakásomra mentem.

Már háromnegyed nyolczkor a kijelölt helyen sé táltam, vártam azt a leányt, akiért szívem úgy epedt. Krisztina pont nyolczkor érkezett, kezében imakönyvvel s amint megpillantott, mindjárt felém sietett.

Én üdvözöltem őt, s ő barátságos mosolylyal viszonzá üdvözletemet és megkérdezte, hogy hogyan aludtam.

— Nem jött álom szemeimre. Lelkem egész éjjel önnél volt, — válaszoltam édes szavaira.

— Kázmér! — már ekkor a kis angyal ily bizal-

masan szólított. Van énnekem egy varázsitalom, ha ön abból iszik, vakmerő bátorság szállja önt meg s van egy varázsfolyadék, azzal, ha ruháját befecskenedi, a bestiák épp úgy engedelmeskednek önnek is, akár csak nekem.

XXVII.

Harmadnap már színes falragaszok hirdették, hogy: „Este 6 órakor Dombszöghy Kázmér földbirtokos Magyarországból — mint műkedvelő — Willing Anton ur állatseregletében a hat algériai oroszlánnal és a hat keletindiai tigrissel ugyanazt a mutatványt fogja produkálni, mint aminőt Willing Krisztina kisasszony az összeeresztett fenevadakkal előadott már többbizben. — A műkedvelő ur jutalma lesz: Krisztina keze és az egész állatsereglet.“

Ez volt aztán a nagyszerű reklam.

Már este öt órakor ember-ember hátán állt a menaszeriában.

Az öreg Willing még oly zsúfolt házat nem látott.

En már délután 4 órakor föltöltözködtem a számomra előkészített trikóba s titokban bevettem a varázsitalt, amire rettentő bátorság szállta meg lényemet. Pontban hat órakor Krisztina karján jelentem meg a ketreczek előtt, ahol a bájos lányka bemutatott engemet a nagyszámu s előkelő nézőközönségnek. Megéljeneztek. Én pedig — mint egy gyakorlott állatszeliidítő — kecsesen meghajtottam magamat, mire Krisztina egy intésére a két ott álló szolga felnyitá a fenevadak ketreczének tolóajtóit s azok egetrázó ordítása fogaiknak ijesztő csattogtatása közben egy pillanat alatt köztük termettem, kezemben a drótostorral, amit feltartottam és „niedert“ vezényeltem, mire a szörnyetegek körülöttem meghunyászkodva elfeküdtek. Ezt már magam is bámultam. A közönség meg tapssal honorálta bátorságomat és szakértelmemet. Azután sorba produkáltam mindazt, amit Krisztina szokott előadni az ő fenevadjaival.

Midőn utólján fekvő helyzetemben „Die schönen Löwen zu mir!“ vezényszavamra az oroszlánok megszoztak tagjaimon t. i. midőn egyik a nyakamat, másik a lábamat, harmadik a karomat stb. vette tátongó szájába, akkor már a varázsital elvesztette erejét s nekem az inamba szállt a bátorságom: elfelejttem az utolsó vezényszót. Az volt a szerencsém, hogy Krisztina — mint egy őrangyal — örködött mellettem, s ki, midőn észrevette, hogy én meg vagyok ijedve s nem kergetem magamról a bestiákat, ő kívül elkiáltotta: „Forwärts, Marsch!“ Mire a fenevadak iszonyú ordítással, a már betartott égő abroncson keresztülugorva, rohantak ketreczükbe.

Én pedig midőn már biztonságban éreztem magamat, felugrottam fekvőhelyzetemből s ég felé emelve szemeimet, hálát adtam Istennek, hogy megmentett a biztosnak vélt haláltól. A nagy közönség „hoch!“, „zsviú!“, „éljen!“ kiáltása s szünni nem akaró tapsviharja közt szálltam ki a kalitkából és Krisztina ölelő karjaiba zárt ott a helyszínén és forró csókjával jutalmazta hősiességemet.

A szülők is csókkal honorálták bátorságomat.

Az előkelő közönség közül pedig számosan jöttek hozzám, s gratuláltak és szerencsét kívántak frigyünkhöz.

Még aznap megtartottuk a kézfogót s a rákövetkező vasárnapon pedig már az Ur szolgája a templomban is kihirdetett bennünket, sőt már az esküvő s a lakodalom napja is megvolt határozva.

— Hát aztán mégis mért nem esküdtetek meg, mikor már annyira voltatok és szerettétek is egymást? — kérdezte csodálkozva Almásy Andor doktor.

— Mért nem?! — Azért nem esküdtünk meg, mert mire már az esküvőig jutottam volna — fájdalom — addigra már felébredtem.

— Tehát csak álmodtad ezeket?! — szájtátva kérdezte Kormos Szilveszter.

— Hát mit gondoltok?! — Ébrenlétemben csak nem megyek a tigrisek és az oroszlanok ketreczébe, a biztos halálba. — Még nem untam meg az életemet.

— Hát Rozalindával és a britt-szépséggel sem volt viszonyod?! — kíváncsian tudakolta Somhegyi Róbert.

— Dehogy nem — csakhogy álomban.

— Ha-ha-ha-ha! he-he-he-he!

— Éljen! . . . Éljen! — kiáltották a többiek is.

Kormhádi Kormos Szilveszter pedig töltött és ittak Domszöghy Kázmér egészségére.

XXVIII.

A vendéglős — kezében ujsággal — épp azon pillanatban lépett be, midőn az agglegények legifjabb társuk egészségére üritették ki a poharakat.

— Gratulálok! — szólott és kezét nyújtotta Domszöghy Kázmérnak s átnyújtotta a lapot Kormos Szilveszternek, rámutatva egy cikkecskére.

Kázmér pedig hamiskásan mosolygott és ismét belebámult a gomolygó füstkarikákba.

Kormos Szilveszter pedig már olvasta:

„Domszögi Domszöghy Kázmér földbirtokos Budapestről, eljegyezte Ő nagysága özv. Garamszöghy Tamásné kedves és bájos leányát, Irénkét Garamszögön.“

— Mit kell hallanunk?! — Hát aztán igaz ez?! — kérde meglepetten dr. Almásy Andor.

— Igazabb a szentírásnál. — Tegnapelőtt volt az eljegyzésünk. Annak öröme hirtalanként benneteket — mint legkedvesebb barátaimat — az „Arany Szarvas“-ba, hogy elbúcsúzzam tőletek. Most már hátba rugom a legényéletet, ezt a sivár tengődést és megkezdek egy újat, amelyre már oly régóta vágytam. — Most az én vendégeim vagytok. Ma még mint legényember mulatok veletek; de ezután már többé ilyen minőségben nem. Ajánlom nektek is kedves barátaim, hogy lépjétek ti is mielőbb arra a rózsákkal szegélyezett útra, melynek végén ott vár reátok az üdv, az igazi boldogság, a csendes családi élet, — végzé beszédét a boldog vőlegény.

Vig poharazás között folytatták az agglegények a búcsúmultságot egészen a késő éjjeli órákig.

Azután midőn hazatértek lakásukra, mindegyik oly sivárnak találta az életet s oly boldogtalannak tartotta magát.

Egyedül Domszöghy Kázmér volt megelégedve, álmában sóvárgó lelke elszállt az ő Irénkéjéhez és olyan boldog volt, mint a mesebeli „Szerelemfy“.

XXIX.

A búcsúmultság után három hétre meg volt az esküvő.

Kázmér legkedvesebb barátai, az agglegények voltak a vőfélyek.

Egy évre már megszületett a kis trónörökös, az ifj. Domszöghy Kázmér. Almásy Andor lett a keresztapja.

Az idősb Domszöghy Kázmérnak pedig napról napra nőtt a boldogsága: szerető felesége edenné varázsolt az otthont.

Somhegyi Róbert meg Kázmér lakodalmán beleszeretett nyoszolyólányába és szerelme viszonzva is lett.

Csakhamar követte Kázmér barátját a boldogság útján az Ur oltáránál örök szerelmet esküdtött Vezér Ilonának, a garamszögi postamester bájos leányának.

Kormhádi Kormos Szilveszter pedig elköltözött a fővárosból vissza szülőföldjére, ahol sorsa összehozta régi imádottjával, Várköy Idával, — ki akkor már szomorú özvegyiségben élte napjait — és őt nőül vette.

Most mindhárman boldogok, élvezik a családi boldogság édeni élvezetét.

Almásy Andor pedig feledni nem tudott. Bánatában később már költői ihlet szállta meg: szive keservéről zengett mélabús dalokat.

Egyizben a „Lantos Diák“ című szépirodalmi lap hozta tőle az alábbi búskomorságban született verset:

SOHSE KÉRDEZD.

Sohse kérdezd, jó pajtásom,
Mi bántja a szívemet?
Elég a baj, amely úgy sujt,
Kimondani nem lehet.

Réges-régen, amikor még
A remény boldogított,
Fájó lelkem nem érezett
Ilyen bűt és bánatot.

Nem szerelem, mely szívemben
Lánggal ég és úgy hevit:
Kínos érzet, bű s gyötrelmem
Tépi lelkem szárnyait.

Réges-régen nekem is volt
Egy ragyogó csillagom,
Hajl de letűnt, . . . nemragyog már:
Befődte egy sirhalom.

Sohse kérdezd, jó pajtásom,
Mi bántja a szívemet?
Elég a baj, amely úgy sujt,
Kimondani nem lehet.

Azután rá néhány hétre jött tőle a „Lantos Diák“-ban a következő, szive keservét eláruló költemény:

MÉRT IS ÉLEK.

Mért is élek e világon?
S mért nem fed a sirhalom?
Hisz az élet — nálad nélkül —
Olyan sivár, Angyalom.

Gerlemadár el-elsirja
Fájó lelke bánatát,
Nem titkolja, elárulja,
Égő kinját, fájaldalmát.

Gerlemadár párját veszté,
Épp úgy én is tégedet . . .
Czedrus ágam, szép virágom,
Fáj, hogy elvesztettelek.

Együtt érzek a gerlével,
Együtt öl a búbanat,
Néma búval sirba vágyom
„Letört virág“ — utánad.

Gerlemadár búsan zokog,
Bánatosan turbékol
Szivecskéje majd elszorul,
Lelketőlő mély bűtől.

Sirba vágyom . . . le a sirba . . .
Ott lent már nem fáj semmi,
Megtört szívem nyugodalmát
Te melletted fölleli.

Ez volt az utolsó verse szegénynek. — Azután, mindig jobban és jobban nekiadta magát a búskomorságnak s azzal együtt az ivásnak.

Aki őt horozás közben látta, annak igazán eszébe juthatott Petőfinék az a mondása, hogy: „Sirva vigad a magyar.“

Ő azonban sohsem vigadt, csak igazán sirt, szivből búsul és igazán ivott örökké, míg elméjére sötétség borult: delirium tremensbe esett és egy nehéz pillanatában arája sirján golyót röpitett agyába.

Koporsóját fedte az a koszorú, melyet szülői még életében vettek ravatalára és azonkívül még három remek koszorú: Felejthetetlen barátjuknak Domszöghy Kázmér, Kormos Szilveszter és Somhegyi Róbertől, akik szintén megjelentek a temetésen és sirva, fájó szívvvel kísérték el szerető barátjukat — aki oly híven s oly igazán tudott szeretni — utolsó útjára — ki a temetőbe.

Isten nyugosztalja a szegényt! s emléke éljen sokáig!

==== VÉGE. ====